

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU
STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ

RYNEK PRACY
W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM
W 2013 R.

LABOUR MARKET IN WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP
IN 2013

Informacje i opracowania statystyczne
Statistical information and elaborations

POZNAŃ, $\frac{\text{LISTOPAD}}{\text{NOVEMBER}}$ 2014

KOMITET REDAKCYJNY *EDITORIAL BOARD*
URZĘDU STATYSTYCZNEGO W POZNANIU *OF STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ*

Przewodniczący *President*

Jacek Kowalewski

Redaktor główny *Editor in chief*

Tomasz Klimanek

Członkowie *Members*

Danuta Brzozowska, Małgorzata Gniot, Piotr Jastrzębski, Jolanta Konieczna, Ewa Kowalka,
Kazimierz Kruska, Arleta Olbrot-Brzezińska, Artur Owczarkowski, Dorota Stachowiak

Sekretarz *Secretary*

Emilia Bogacka

Publikacja przygotowana w Dziale Opracowań *Publication was prepared in Division of Aggregate*
Zbiorczych Wielkopolskiego Ośrodka Badań *Studies in Regional Surveys Centre of Wielkopolska*
Regionalnych przez Zespół w składzie: *by group consisting of:*

Agnieszka Bieniek, Emilia Bogacka, Hanna Cieślińska, Marta Kowalczyk,
Ewa Kowalka, Katarzyna Piątek, Maciej Pilarski, Leszek Siwka, Ewelina Żelobowska

Prosimy o podanie źródła przy publikowaniu danych
Urzędu Statystycznego

When publishing data of Statistical Office
– please indicate source

ISSN 1733-6945

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU
STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ

ul. Wojska Polskiego 27/29, 60-624 Poznań

Kontakt: tel. 61 27 98 200,

Contact fax 61 27 98 100

e-mail: SekretariatUSPOZ@stat.gov.pl

Adres w Internecie: <http://poznan.stat.gov.pl>

Internet address

Cena 18,00 zł

Price

PRZEDMOWA

Publikacja *Rynek pracy w województwie wielkopolskim w 2013 r.* dostarcza podstawowych informacji o pracujących w gospodarce narodowej, poziomie zatrudnienia i ruchu zatrudnionych oraz przeciętnych wynagrodzeniach. Zestawia także dane dotyczące wielkości i struktury bezrobocia rejestrowanego, kategorii bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy oraz pośrednictwa pracy i form aktywizacji zawodowej bezrobotnych. Przybliży ponadto zagadnienia z zakresu warunków pracy, tj. zatrudnienia w warunkach zagrożenia i wypadków przy pracy.

Zarówno pod względem budowy, jak i zawartości merytorycznej publikacja *Rynek pracy w województwie wielkopolskim w 2013 r.* jest podobna do poprzednich edycji tego cyklu. Opracowanie otwierają uwagi metodyczne zawierające definicje stosowanych pojęć. Zasadniczą część opracowania stanowią tablice przygotowane – podobnie jak w ubiegłym roku – w formacie MS EXCEL. Zebrane w nich wyniki prezentowane są w różnych przekrojach strukturalnych, przede wszystkim w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007, ale także w ujęciu terytorialnym według podregionów, powiatów i gmin. W tablicach przeglądowych dokonano uszeregowania wielkopolskich gmin i powiatów ze względu na wybrane cechy. Całość publikacji uzupełnia synteza, wzbogacona o graficzną prezentację zjawisk, ułatwiającą analizę informacji zawartych w tablicach.

Rekomendując Państwu najnowszą edycję publikacji *Rynek pracy w województwie wielkopolskim*, zapraszam do lektury także innych pozycji z bogatej oferty wydawniczej Urzędu Statystycznego w Poznaniu dostarczających liczbowych charakterystyk wielu obszarów przestrzeni społecznej i gospodarczej województwa wielkopolskiego.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Poznaniu

dr Jacek Kowalewski

Poznań, listopad 2014 r.

PREFACE

The present publication entitled Labour Market in Wielkopolskie Voivodship in 2013 provides basic information about the working population in the national economy, employment levels and flows as well as average wages. The publication also compiles data on registered unemployment figures, categories of unemployed depending on their particular situation on the labour market as well as activities of job agencies and various activation programs for the unemployed. Further topics covered by the publication include such issues as problems connected with working conditions i.e. incidence of workplace hazards and injuries.

The review resembles its previous editions both in terms of structure and contents. The publication begins with methodological notes containing definitions of terms used. Tables constitute an essential part of this publication and are available – as was already the case last year – as MS Excel files. Data are tabularised in different cross-sections, above all according to the Polish Classification of Activities – PKD 2007 (NACE Rev. 2), and in terms of the territorial division, by subregion, powiat and gmina. A ranking of gminas and powiatos of Wielkopolskie Voivodship by selected variables was made in the overview tables. The publication is complete with a synthesis section, which is illustrated with various charts.

Recommending this latest review, I wish to encourage everybody to take advantage of other publications produced by the Statistical Office in Poznań, which provide useful facts and figures about various aspects of the social and economic spheres of Wielkopolskie Voivodship.

*Director
of the Statistical Office in Poznań*

Jacek Kowalewski, PhD

Poznań, November 2014

SPIS TREŚCI

CONTENTS

		Str. <u>Page</u>
Przedmowa	<i>Preface</i>	3
Znaki umowne. Ważniejsze skróty	<i>Symbols. Major abbreviations</i>	9
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	10
Uwagi metodyczne	<i>Methodological notes</i>	13
Wyniki badań – synteza	<i>Results of surveys – synthesis</i>	19

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

Tablice przeglądowe

Review tables

		Tabl. <u>Table</u>
Uszeregowanie gmin województwa wielkopolskiego według wybranych cech w 2013 r.	<i>Arrangement of gminas of Wielkopolskie Voivodship by selected characteristics in 2013</i>	I
Uszeregowanie powiatów i miast na prawach powiatu województwa wielkopolskiego według wybranych cech w 2013 r.	<i>Arrangement of powiats and cities with powiat status of Wielkopolskie Voivodship by selected characteristics in 2013</i>	II

Pracujący

Employment

Pracujący według sekcji PKD i płci w 2013 r.	<i>Employed persons by the NACE sections and sex in 2013</i> ..	1
Pracujący według płci, rodzajów działalności, podregionów, powiatów i gmin w 2013 r.	<i>Employed persons by sex, kind of activities, subregions, powiats and gminas in 2013</i>	2

Zatrudnienie

Paid employment

Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni według sekcji PKD i płci w 2013 r.	<i>Full- and part-time paid employees by the NACE sections and sex in 2013</i>	3
Przyjęcia do pracy według sekcji PKD i płci w 2013 r.	<i>Hires by the NACE sections and sex in 2013</i>	4
Zwolnienia z pracy według przyczyn, sekcji PKD i płci w 2013 r.	<i>Terminations by the reasons, the NACE sections and sex in 2013</i>	5
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy, według sekcji PKD i płci w 2013 r.	<i>The graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time, by the NACE sections and sex in 2013</i>	6
Przeciętne zatrudnienie według sekcji PKD w 2013 r.	<i>Average paid employment by the NACE sections in 2013</i> ..	7
Przeciętne zatrudnienie według rodzajów działalności, podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Average paid employment by kind of activities, subregions and powiats in 2013</i>	8

Wynagrodzenia

Wages and salaries

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji PKD w 2013 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries by the NACE sections in 2013</i>	9
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według rodzajów działalności, podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries by kind of activities, subregions and powiats in 2013</i>	10

Bezrobocie	Unemployment	
Bezrobotni zarejestrowani w 2013 r.	<i>Registered unemployed persons in 2013</i>	11
Wybrane dane o bezrobotnych według podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Selected data on unemployed persons by subregions and powiats in 2013</i>	12
Bezrobotni zarejestrowani według podregionów, powiatów i miesięcy w 2013 r.	<i>Registered unemployed persons by subregions, powiats and months in 2013</i>	13
Napływ i odpływ bezrobotnych w 2013 r.	<i>Inflow to and outflow from unemployment in 2013</i>	14
Bezrobotni nowo zarejestrowani w 2013 r.	<i>Newly registered unemployed persons in 2013</i>	15
Bezrobotni wyrejestrowani z ewidencji według przyczyn w 2013 r.	<i>Unemployed persons removed from unemployment rolls by reasons in 2013</i>	16
Bezrobotni, którzy podjęli pracę w 2013 r.	<i>Unemployed persons who received jobs in 2013</i>	17
Bezrobotni, którzy podjęli pracę według podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Unemployed persons who received jobs by subregions and powiats in 2013</i>	18
Bezrobotni zarejestrowani, będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2013 r.	<i>Registered unemployed persons with a specific situation on the labour market in 2013</i>	19
Bezrobotni zarejestrowani, będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy według podregionów i powiatów 2013 r.	<i>Registered unemployed persons with a specific situation on the labour market by subregions and powiats in 2013</i>	20
Oferty pracy zgłoszone według miesięcy w 2013 r.	<i>Job offers submitted by months in 2013</i>	21
Oferty pracy zgłoszone według podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Job offers submitted by subregions and powiats in 2013</i> ..	22
Bezrobotni zarejestrowani według wieku w 2013 r.	<i>Registered unemployed persons by age in 2013</i>	23
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, podregionów, powiatów i gmin w 2013 r.	<i>Registered unemployed persons by age, subregions, powiats and gminas in 2013</i>	24
Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia w 2013 r.	<i>Registered unemployed persons by educational level in 2013</i>	25
Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia, podregionów, powiatów i gmin w 2013 r.	<i>Registered unemployed persons by educational level, subregions, powiats and gminas in 2013</i>	26
Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy w 2013 r.	<i>Registered unemployed persons by duration of unemployment in 2013</i>	27
Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy, podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Registered unemployed persons by duration of unemployment, subregions and powiats in 2013</i>	28
Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy w 2013 r. ..	<i>Registered unemployed persons by work seniority in 2013</i>	29
Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy, podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Registered unemployed persons by work seniority, subregions and powiats in 2013</i>	30
Wybrane kategorie bezrobotnych w 2013 r.	<i>Selected categories of unemployed persons in 2013</i>	31
Bezrobotni zarejestrowani według płci, czasu pozostawania bez pracy i sekcji PKD w 2013 r.	<i>Registered unemployed persons by sex, duration of unemployment and the NACE sections in 2013</i>	32
Bezrobotni zarejestrowani i oferty pracy według grup zawodów w 2013 r.	<i>Registered unemployed persons and job offers by occupational groups in 2013</i>	33
Stopa bezrobocia rejestrowanego według podregionów, powiatów i miesięcy w 2013 r.	<i>Registered unemployment rate by subregions, powiats and months in 2013</i>	34

Bezrobocie w województwie wielkopolskim na tle kraju w 2013 r.	<i>Unemployment in Wielkopolskie Voivodship against the background of the Poland in 2013</i>	35
Wydatki funduszu pracy w 2013 r.	<i>Expenditures of labour fund in 2013</i>	36
Warunki pracy	<i>Working conditions</i>	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy oraz liczba dni niezdolności do pracy spowodowana tymi wypadkami według sekcji PKD w 2013 r.	<i>Persons injured in accidents at work and number of days of an inability to work caused these accidents by the NACE sections in 2013</i>	37
Poszkodowani w wypadkach przy pracy oraz liczba dni niezdolności do pracy spowodowana tymi wypadkami według podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Persons injured in accidents at work and number of days of an inability to work caused these accidents by subregions and powiats in 2013</i>	38
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według wydarzeń powodujących uraz oraz sekcji PKD w 2013 r.	<i>Persons injured in accidents at work by contact-mode of injury and the NACE sections in 2013</i>	39
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według stażu pracy oraz sekcji PKD w 2013 r.	<i>Persons injured in accidents at work by work seniority and the NACE sections in 2013</i>	40
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według grup wydarzeń powodujących uraz i miejsca powstania wypadku w 2013 r.	<i>Persons injured in accidents at work by groups of contact-mode of injury and place of accidents in 2013</i>	41
Przyczyny powstania wypadków powodujących uraz według grup wydarzeń w 2013 r.	<i>Causes of accidents causing an injury by groups of events in 2013</i>	42
Zbiorowość objęta badaniem oraz zatrudnieni w warunkach zagrożenia w 2013 r.	<i>Population covered by the survey and persons working in hazardous conditions in 2013</i>	43
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według płci oraz grup i nasilenia zagrożeń w 2013 r.	<i>Persons working in hazardous conditions by sex, groups of agents and intensity of dangers in 2013</i>	44
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według płci oraz grup i nasilenia zagrożeń na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem w danej zbiorowości	<i>Persons working in hazardous conditions by sex, groups of agents and intensity of dangers per 1000 employees in establishments covered by the survey in the given population</i>	45
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według grup i nasilenia zagrożeń oraz podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Persons working in hazardous conditions by groups of agents and intensity of dangers as well as subregions and powiats in 2013</i>	46
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi według podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Persons working in hazardous conditions to agents harmful and hazardous to health by subregions and powiats in 2013</i>	47
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych w 2013 r.	<i>Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions in 2013</i>	48
Liczba świadczeń, koszt świadczeń oraz średni koszt świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w 2013 r.	<i>Number of occupational accidents and diseases benefits as well as their total and average cost in 2013</i>	49

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

		Str. Page
1. Podział terytorialny województwa wielkopolskiego w 2013 r.	<i>Territorial division of Wielkopolskie Voivodship in 2013</i>	24
2. Pracujący według płci i sekcji PKD w 2013 r.	<i>Employed persons by sex and NACE sections in 2013 ..</i>	25
3. Pracujący na 1000 ludności w latach 2000–2013	<i>Employed persons per 1000 population in 2000–2013</i>	25
4. Pracujący według gmin, powiatów i podregionów w 2013 r.	<i>Employed persons by gminas, powiats and subregions in 2013</i>	26
5. Pracujący w powiatach według płci i sekcji PKD w 2013 r.	<i>Employed persons in powiats by sex and NACE sections in 2013</i>	27
6. Przeciętne zatrudnienie według sekcji PKD w 2013 r. .	<i>Average paid employment by NACE sections in 2013 ..</i>	28
7. Przeciętne zatrudnienie na 1000 ludności w latach 2000–2013	<i>Average paid employment per 1000 population in 2000–2013</i>	28
8. Przeciętne zatrudnienie w powiatach według sekcji PKD w 2013 r.	<i>Average paid employment in powiats by NACE sections in 2013</i>	29
9. Odchylenia względne przeciętnych wynagrodzeń brutto w sekcjach PKD od przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2013 r.	<i>Relative deviations of average wages and salaries in NACE sections from the average wages and salaries in the national economy in 2013</i>	30
10. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według powiatów i podregionów w 2013 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries by powiats and subregions in 2013</i>	31
11. Relacja przeciętnych wynagrodzeń brutto w powiatach do przeciętnego wynagrodzenia w województwie wielkopolskim w 2013 r.	<i>Relation of average gross wages and salaries in powiats to average wages and salaries in Wielkopolskie Voivodship in 2013</i>	32
12. Napływ i odpływ bezrobotnych w latach 2010–2013 ...	<i>Inflow to and outflow from unemployment in 2010–2013</i>	33
13. Struktura bezrobotnych wyrejestrowanych z ewidencji powiatowych urzędów pracy według przyczyn w 2013 r.	<i>Structure of unemployed persons removed from unemployment rolls by reasons in 2013</i>	33
14. Bezrobotni zarejestrowani według płci i wieku (2000, 2013)	<i>Registered unemployed persons by sex and age (2000, 2013).....</i>	34
15. Bezrobotni zarejestrowani według płci i poziomu wykształcenia (2000, 2013)	<i>Registered unemployed persons by sex and educational level (2000, 2013)</i>	34
16. Bezrobotni zarejestrowani w % ludności w wieku produkcyjnym według gmin, powiatów i podregionów w 2013 r.	<i>Registered unemployed persons in % of working age population by gminas, powiats and subregions in 2013</i>	35
17. Bezrobotni zarejestrowani w wieku 24 lata i mniej w % bezrobotnych ogółem według powiatów w 2013 r.	<i>Registered unemployed persons at age 24 years and less in % of total unemployed persons by powiats in 2013</i>	36
18. Bezrobotni zarejestrowani pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok w % bezrobotnych ogółem według powiatów w 2013 r.	<i>Registered unemployed persons out of job for period longer than year in % of total unemployed persons by powiats in 2013</i>	36
19. Wybrane kategorie bezrobotnych zarejestrowanych, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w % bezrobotnych ogółem w 2013 r.	<i>Selected categories of registered unemployed persons with a specific situation on the labour market in % of total unemployed persons in 2013.....</i>	37
20. Oferty pracy oraz bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2013 r.	<i>Job offers and registered unemployed persons per a job offer in 2013</i>	37
21. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2013 r.	<i>Registered unemployment rate by powiats in 2013.....</i>	38
22. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2000–2013. .	<i>Registered unemployment rate in 2000–2013.....</i>	39
23. Bezrobocie rejestrowane według województw (2005, 2013).....	<i>Registered unemployment by voivodships (2005, 2013)</i>	39
24. Poszkodowani w wypadkach przy pracy oraz zatrudnieni w warunkach zagrożenia według powiatów i podregionów (2000, 2013).....	<i>Persons injured in accidents at work and persons working in hazardous conditions by powiats and subregions (2000, 2013)</i>	40
25. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia w latach 2005–2013	<i>Persons working in hazardous conditions in 2005–2013</i>	41
26. Poszkodowani w wypadkach przy pracy według stażu pracy (2012, 2013).....	<i>Persons injured in accidents at work by work seniority (2012, 2013).....</i>	41

ZNAKI UMOWNE

SYMBOLS

Kreska	(-)	-	zjawisko nie występuje. <i>magnitude zero.</i>
Zero	(0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
	(0,0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka	(.)	-	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak	x	-	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak	Δ	-	nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes.</i>
Znak	#	-	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.</i>
„W tym” “Of which”		-	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy ogólnej. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma	(.)	-	used in figures presents decimal point.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

MAJOR ABBREVIATIONS

tys.	=	tysiąc	tabl.	=	tablica
thous.	=	thousand			table
mln	=	milion	ust.	=	ustęp
		million			item
zł	=	złoty	Dz. U.	=	Dziennik Ustaw
zl	=	zloty			Journal of Laws
r.	=	rok	m.in.	=	między innymi
		year	i.a.	=	among others
p.proc.	=	punkt procentowy	np.	=	na przykład
pp	=	percentage point	e.g.	=	for example
cd.	=	ciąg dalszy	tj.	=	to jest
cont.	=	continued	i.e.	=	that is
dok.	=	dokończenie	PKD	=	Polska Klasyfikacja Działalności
cont.	=	continued			NACE classification
nr (Nr)	=	numer	UE	=	Unia Europejska
No.	=	number	EU	=	European Union
poz.	=	pozycja	WE	=	Wspólnoty Europejskie
		item	EC	=	European Communities
str.	=	strona			
		page			

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w publikacji dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane w publikacji prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885); zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności – PKD 2004.

PKD 2007, w stosunku do klasyfikacji PKD 2004, wprowadziła zmiany zakresowe polegające na uwzględnieniu nowych grupowań rodzajów działalności, a także na przesunięciu rodzajów działalności pomiędzy poszczególnymi poziomami klasyfikacyjnymi; zmiany te powodowały brak porównywalności danych również przy niezmiennych nazwach niektórych poziomów klasyfikacyjnych.

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

2) według **sektorów własności**:

– sektor publiczny – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,

– sektor prywatny – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

3) według **rodzajów działalności**:

– „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo”,

– „Przemysł” i „Budownictwo”,

– „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, wylączając motocykle”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”, „Informacja i komunikacja”,

– „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”, „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”, „Pozostałe usługi” obejmujące sekcje: „Działalność profesjonalna naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa”, „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby” oraz „Organizacje i zespoły eksterytorialne”.

GENERAL NOTES

1. Data presented in the publication, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**.

2. Data in the publication are presented:

1) according to **the Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of Council of Ministers dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885); replaced the Polish Classification of Activities – PKD 2004.

PKD 2007/NACE Rev. 2 differs from the PKD 2004/NACE Rev. 1.1 classification in the fact that it introduced scope-related changes, i.e. new groupings of activity types as well as transfers of some types of activities between individual classification levels. These changes resulted in the lack of comparability of data, also when the names of classification levels remained unchanged.

The item **“Industry”** was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.

2) according to **ownership sectors**:

– public sector – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local self-government entity ownership as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,

– private sector – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

3) according to **kind of activities**:

– „Agriculture, forestry and fishing”,

– „Industry” and „Construction”,

– „Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”, „Transportation and storage”, „Accommodation and food service activities”, „Information and communication”,

– „Financial and insurance activities”, „Real estate activities”, „Other services” including sections: “Professional scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation”, “Other service activities”, “Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use” and “Activities of extraterritorial organisations and bodies”.

3. Informacje w podziale według **województw, podregionów, powiatów i gmin** oraz w podziale na **miasta i wieś** – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „**miasta**” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „**wieś**” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

4. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

5. Dane prezentowane są w układzie **Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)**, opracowanej na podstawie Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r. z późniejszymi zmianami). NTS obowiązująca od 1 I 2008 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 XI 2007 r. (Dz.U. Nr 214, poz. 1573 z późniejszymi zmianami) w miejsce obowiązującej do 31 XII 2007 r.

Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) opracowana została w oparciu o istniejący zasadniczy trójstopniowy podział kraju na województwa, powiaty i gminy, przy pomocy którego wyodrębnione zostały także dwa dodatkowe nieadministracyjne poziomy, tj. regiony i podregiony. NTS dzieli Polskę na terytorialne, hierarchicznie powiązane jednostki na 5 poziomach, z czego:

- trzy określono jako poziomy regionalne, gdzie
 - poziom 1 – **regiony** (6 jednostek) – grupują jednostki szczebla wojewódzkiego,
 - poziom 2 – **województwa** (16 jednostek),
 - poziom 3 – **podregiony** (66 jednostek) – grupują jednostki szczebla powiatowego;
- dwa określono jako poziomy lokalne, gdzie
 - poziom 4 – **powiaty i miasta na prawach powiatu** (314 + 65 jednostek),
 - poziom 5 – **gminy** (2479 jednostek).

Województwo wielkopolskie jest podzielone na 6 podregionów, 31 powiatów, 4 miasta na prawach powiatu oraz 226 gmin, z tego 19 miejskich, 90 miejsko-wiejskich i 117 wiejskich.

6. Informacje o zawodach bezrobotnych wykazane zostały zgodnie z **Klasyfikacją Zawodów i Specjalności** wprowadzoną z dniem 1 VII 2010 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 IV 2010 r. (jednolity tekst Dz. U. 2014, poz. 760 z późniejszymi zmianami), w miejsce obowiązującej do 30 VI 2010 r.

3. Information by **voivodship, subregion, powiat and gmina** as well as by **urban and rural areas**, unless otherwise indicated, is presented according to administrative division in a given period. The term “**urban area**” is understood as an area located within the administrative borders of these units, while a “**rural area**” is understood as the remaining territory of the country.

4. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e. legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and services) on their own-account in order to earn a profit.

5. Data are presented in accordance with the **Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS)**, compiled on the basis of the common classification of territorial units for statistics (NUTS) obligatory in the countries of the European Union according to the Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 V 2003 (Official Journal of the EU L 154, 21 VI 2003 with later amendments). NTS in force since 1 I 2008 was introduced by the decree of the Council of Ministers of 14 XI 2007 (Journal of Laws No. 214, item 1573, with later amendments) replacing the NTS in force until 31 XII 2007.

The Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS) was developed on the basis of the existing three-tier division of the country into voivodships, powiats and gminas – within which two additional non-administrative levels were established i.e., regions and subregions. NTS divides Poland into territorial units, hierarchically interrelated at 5 levels, of which:

- 3 levels were defined as regional, where
 - level 1 – **regions** (6 units) – grouping together voivodships,
 - level 2 – **voivodships** (16 units),
 - level 3 – **subregions** (66 units) – grouping together powiats);
- 2 levels were defined as local, where
 - level 4 – **powiats and cities with powiat status** (314 + 65 units),
 - level 5 – **gminas** (2479 units).

Wielkopolskie Voivodship is divided into 6 subregions, 31 powiats, 4 cities with the powiat status and 226 gminas, including 19 urban, 90 urban-rural i 117 rural ones.

6. Information on occupations of unemployed persons was presented according to the **Occupations and Specializations Classification** introduced on 1 VII 2010 by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, 27 IV 2010 (uniform text Journal of Laws 2014, item 760 with later amendments), replacing the classification valid until 30 VI 2010.

7. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

8. Przy przeliczaniu na 1000 ludności danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.

9. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić nieznacznie od podanych wielkości „ogółem”.

10. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; listę tych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

7. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

8. When computing per 1000 population data at the end of a year the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year as of 30 VI.

9. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".

10. The names of some classification levels used in the publication have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names is given below:

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES
IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych

Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja

Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

Handel; naprawa pojazdów samochodowych

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle

Trade; repair of motor vehicles

Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles

Zakwaterowanie i gastronomia

Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

Accommodation and catering

Accommodation and food service activities

Obsługa rynku nieruchomości

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

11. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych GUS.

11. Broader information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of the Central Statistical Office.

UWAGI METODYCZNE

Pracujący

1. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Prezentowane dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Do pracujących zaliczono:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - b) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych).

2. Podziału pracujących w przekroju podregionów, powiatów i gmin według stanu w dniu 31 XII dokonano na podstawie faktycznego (stałego) miejsca pracy i rodzaju działalności.

3. Dane zawarte w tabl. 1–2 nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych oraz duchownych.

Zatrudnieni i ruch zatrudnionych

1. **Pełnozatrudnieni** są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy (np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia) lub przedłużonym czasie pracy (np. dozorczy mienia). **Niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły w zakładzie pracy, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

2. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnionych według stanu w dniu 31 XII** – osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** – pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

METHODOLOGICAL NOTES

Employment

1. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income. The data presented do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

Employed persons are:

- 1) employees hired on the basis of employment contracts (labour contract, postings, appointment, election or service relation);
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - b) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural cooperatives production (agricultural producers' cooperatives, and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives).

2. Employment in division by subregions, powiats and gminas as of 31 XII is presented on the basis of the actual (permanent) place of work and kind of activity.

3. Data in tables 1–2 do not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government, individual farmers as well as clergy.

Paid employment and labour turnover

1. **Full-time paid employees** are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, (e.g. due to hazardous conditions) or a longer work-time period (e.g. property caretaker). **Part-time paid employees** are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

2. Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern:

- 1) **the employment as of 31 XII** – of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;
- 2) **the average paid employment** – full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

3. Dane zawarte w tabl. 3–8 nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych oraz duchownych.

4. Informacje o **ruchu zatrudnionych** odnoszą się pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmieniać pracę w ciągu roku.

Do przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. W zbiorowości zwolnionych z pracy uwzględniono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi) oraz osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, a także osoby, które porzuciły pracę oraz – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

5. **Współczynnik przyjęć (zwolnień)** obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze) w badanym okresie do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

Wynagrodzenia

1. **Wynagrodzenia** obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Prezentowane dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego oraz wynagrodzeń zatrudnionych w organizacjach społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

2. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne)** przypadające na 1 zatrudnionego obliczono, przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,

3. *Data in tables 3–8 do not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government, individual farmers as well as clergy.*

4. *Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees as well as seasonal and temporary employees. These data concern the number of hires and the number of terminations, not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.*

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either employee or the employer (including group dismissals); persons who have retired or been granted a pension due to inability to work; persons who have left work as well as, for record-keeping purposes – persons who have died. Moreover, persons hired and terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

5. *The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care leaves) during a survey period to the number of full-time paid employees as of 31 XII from the year preceding the surveyed year.*

Wages and salaries

1. **Wages and salaries** include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

The data presented do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety as well as wages and salaries of employees in social and political organizations, trade unions and others.

Components of wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

2. **The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee** were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in cooperatives,

- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzem, realizatorem filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 674, z późn. zm.), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna – zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. Liczba bezrobotnych nie obejmuje osób odbywających m.in. szkolenie, staż, przygotowanie zawodowe dorosłych i pracę społecznie użyteczną.

3. Za **bezrobotnego absolwenta** uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne.

4. **Bezrobotni w szczególnej sytuacji** na rynku pracy to, zgodnie z art. 49 ww. ustawy, m.in.:

- 1) bezrobotni do 25. roku życia,
- 2) długotrwale bezrobotni,
- 3) bezrobotni powyżej 50. roku życia,
- 4) bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych,

– *annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,*

– *fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.*

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.

3. *Data regarding wages and salaries are given in gross terms, i.e. including deductions for personal income taxes and also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness).*

Unemployment

1. *Data regarding registered unemployed persons include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (unified text: Journal of Laws 2013 item 674, with later amendments), are classified as unemployed.*

An unemployed person is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. *Registered unemployment has not include persons who: undergoing traineeships, an internship, person undergoing occupational preparation of adults and social utility works.*

3. *An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation.*

4. *Unemployed persons with a specific situation on the labour market are the persons who in accordance with the Article 49 of the above-mentioned Law among others:*

- 1) *unemployed persons below 25 years of age,*
- 2) *are long-term unemployed,*
- 3) *unemployed persons over 50 years of age,*
- 4) *unemployed persons without occupational qualifications,*

- 5) bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18. roku życia,
- 6) bezrobotni, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia,
- 7) bezrobotni niepełnosprawni.

5. Długotrwale bezrobotni są to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego.

6. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

7. Oferta pracy (wolne miejsce pracy i miejsce aktywizacji zawodowej) oznacza zgłoszenie przez pracodawcę do powiatowego urzędu pracy:

- co najmniej jednego wolnego miejsca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej (tj. wykonywanie pracy lub świadczenie usług na podstawie umów cywilno-prawnych), w określonym zawodzie lub specjalności w celu uzyskania pomocy w znalezieniu odpowiedniego pracownika,
- miejsca aktywizacji zawodowej, przyjętego do realizacji, takiego jak staż, przygotowanie zawodowe dorosłych, praca społecznie użyteczna.

8. Informacje o wydatkach Funduszu Pracy podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 poz. 674, z późn. zm.).

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane opracowano na podstawie statystycznych kart wypadków przy pracy.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również zbiorowym.

Za **wypadek przy pracy** uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

5) *unemployed persons bringing up single-handed at least one child below 18 years of age,*

6) *unemployed persons who after serving a prison sentence did not take up employment*

7) *disabled unemployed persons.*

5. The long term unemployed are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last 2 years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training.

6. The registered unemployment rate is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

7. Job offer (vacant place of employment and place of occupational activation) means declaring by the employer to the powiat labour office:

- *at least one vacant place of employment or other paid work (i.e. performing work or providing services on the basis of the civil-legal contracts), in a particular occupation or speciality, in order to find an appropriate employee,*
- *place of occupational activation, adopted to implementation, such as traineeship, occupational preparation of adults, social utility work.*

8. Information concerning Labour Fund expenditures are given according to Law dated 20 IV 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (unified text: Journal of Laws 2013 item 674, with later amendments).

Working conditions

1. Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of proved inability to work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data were compiled on the basis of statistical reports of accidents at work.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or mass accident, is counted as a single accident at work.

Accident at work is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- 1) *during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;*
- 2) *when the employee remains at the disposal of the employers on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.*

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej,
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za **wypadek przy pracy uważa się również** nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe,
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania,
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie,
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej,
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium,
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni,
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy-zlecenia lub umowy o świadczenie usług,
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej,
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi,
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej,
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

2. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała – całkowita lub znaczna – niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

3. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

*Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance by virtue of accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:*

- 1) during a business trip,*
- 2) during a training within the scope of common self-defence,*
- 3) at performing tasks ordered by trade union organizations, functioning at the employer.*

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- 1) practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship,*
- 2) performance of paid work in the time of serving imprisonment sentences or temporary detentions,*
- 3) carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries,*
- 4) serving the mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland,*
- 5) stay – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – at a training or internship connected with a scholarship received by school-leavers,*
- 6) performance of work, by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives,*
- 7) performance or cooperation at performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services,*
- 8) performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or cooperation at conducting them,*
- 9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen,*
- 10) serving supplementary forms of military service,*
- 11) education at the National School of Public Administration by students, who receive scholarships.*

2. A serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

3. A fatal accident at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

4. Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób uszkodzanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia pracujących wykorzystano średnią arytmetyczną dwóch stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

5. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy pogrupowano zgodnie z zaleceniem EUROSTAT-u.

6. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości, przy czym:

- 1) dane dotyczą zatrudnionych w jednostkach zaliczanych do sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwo w wodach morskich); górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; budownictwo (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transport i gospodarka magazynowa; informacja i komunikacja (bez działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane oraz pozostałego sprzętania); edukacja (w zakresie szkół wyższych); opieka zdrowotna i pomoc społeczna (w zakresie opieki zdrowotnej); pozostała działalność usługowa (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);
- 2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwióknające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.
- 3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.

4. The accident ratio is the number of persons injured per 1000 persons employed. In calculating the ratio the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 XII, i.e. from the year preceding the reference year and from the reference year.

5. Accidents at work are classified, i.e., according to **contact-mode of injury** which directly cause them (describing the type of contact of the person injured with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all short-comings and irregularities connected with material factors, organization of work, incorrect employee action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Contact-mode of injury are grouping according to the EUROSTAT recommendation.

6. Information regarding **persons working in hazardous conditions** i.e., with substances hazardous to health is compiled on the basis of reports:

- 1) data concern persons employed by entities included in the sections: agriculture, forestry and fishing (excluding private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction (excluding development of building projects); wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; information and communication (excluding motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); professional, scientific and technical activities (in the scope scientific research and development as well as veterinary activities); administrative and support service activities (in the scope rental and leasing activities; travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); education (only tertiary education); human health and social work activities (in the scope human health activities); other service activities (in the scope repair of computers and personal and household goods);
- 2) data concern exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold micro-climates, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.
- 3) the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the surveyed year was assumed in calculating the ratio per 1000 paid employees.

WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA

Pracujący

W 2013 r. województwo wielkopolskie skupiało blisko 10% ogółu pracujących w kraju. Pod względem liczby pracujących (podobnie jak w poprzednich latach) zajmowało 3. miejsce po województwach mazowieckim i śląskim. W końcu grudnia 2013 r. w województwie wielkopolskim było 863,7 tys. pracujących w gospodarce narodowej (nie wliczając rolników indywidualnych, osób duchownych oraz zatrudnionych w organizacjach społecznych, partiach politycznych i związkach zawodowych, a także osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących nieprzekraczającej 9). Ich liczba w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się o 14,1 tys., tj. o 1,7%. W ciągu roku liczba pracujących zwiększyła się m.in. w sekcjach: pozostała działalność usługowa (o 9,3%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 5,9%) oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (o 5,2%). Największe zmniejszenie liczby pracujących wystąpiło w budownictwie (o 8,6%) oraz w górnictwie i wydobywaniu (o 8,2%).

W 2013 r. w strukturze pracujących według sekcji dominowały: przetwórstwo przemysłowe (31,4% ogółu pracujących), handel; naprawa pojazdów samochodowych (15,1%) oraz edukacja (11,2%). Stosunkowo duży odsetek stanowili pracujący w sekcjach: transport i gospodarka magazynowa (6,4%), administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (5,7%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (5,5%) oraz budownictwo (5,0%).

Liczba pracujących, w stosunku do 2012 r., zwiększyła się w większości powiatów (27 z 35), a najbardziej w powiatach: szamotulskim (o 17,7%), wągrowieckim (o 9,9%), jarocińskim (o 7,0%) oraz kaliskim (o 6,6%). Największy spadek zaobserwowano w powiatach: międzychodzkiem (o 10,0%), chodzieskim (o 4,9%) i ostrzeszowskim (o 4,0%).

Przeciętne zatrudnienie

W 2013 r. przeciętne zatrudnienie (nie wliczając podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących, a także zatrudnionych za granicą) w województwie wielkopolskim wyniosło 835,4 tys. osób i w ciągu roku wzrosło o 4,6 tys. (o 0,6%). W porównaniu z 2012 r. przeciętne zatrudnienie najbardziej zwiększyło się w sekcjach: górnictwo i wydobywanie (o 19,9%), administrowanie i działalność wspierająca (o 9,5%) oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 7,3%). Największe spadki przeciętnego zatrudnienia zanotowano w pozostałej działalności usługowej (o 18,2%), budownictwie (o 12,3%) oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 10,1%).

Zatrudnienie nie rozkłada się równomiernie na obszarze całego województwa wielkopolskiego, co wynika m.in. z różnego potencjału gospodarczego powiatów. Najsilniejszymi ośrodkami gospodarczymi są Poznań i powiat poznański, gdzie ma swoją siedzibę 39,7% ogółu podmiotów gospodarki nardo-

dowej zarejestrowanych w województwie. W 2013 r. koncentrowało się tu 44,8% wszystkich zatrudnionych w województwie, podczas gdy odpowiedni udział w powiatach: międzychodzkiem, wągrowieckim i słupeckim nie przekraczał 1%. W 18 powiatach wzrost przeciętnego zatrudnienia był większy niż przeciętnie w województwie, przy czym największy zanotowano w powiatach: wągrowieckim (o 11,1%), krotoszyńskim (o 9,3%) i pilskim (o 6,0%). Największy spadek przeciętnego zatrudnienia wystąpił w powiatach: międzychodzkiem (o 17,2%), chodzieskim (o 7,3%) i obornickim (o 6,8%).

W 2013 r. relatywnie najwięcej było zatrudnionych w sekcji przetwórstwo przemysłowe (31,6% ogólnej liczby zatrudnionych w województwie). Ich udział w tej sekcji, przekraczający 50%, odnotowano w powiatach: kępińskim (68,2% ogólnej liczby zatrudnionych w powiecie), nowotomyskim (54,8%), szamotulskim (54,7%), chodzieskim (54,4%), gostyńskim (53,1%), wrzesińskim (51,3%) i czarnkowsko-trzcianeckim (50,3%), podczas gdy w powiecie konińskim wyniósł on 12,3%. W sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych udział zatrudnionych wynosił 20,4% dla całego województwa i oscylował między 4,3% ogółu zatrudnionych w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim a 46,4% w powiecie poznańskim. Stosunkowo duży odsetek stanowili również zatrudnieni w sekcji edukacja (11,2%), a najwyższy jej udział w liczbie zatrudnionych ogółem zaobserwowano w powiatach: kaliskim (17,0%), słupeckim (16,9%), kolskim (16,9%) i wągrowieckim (16,9%).

W 2013 r. liczba przyjęć do pracy była o 17,8% większa od liczby zwolnień z pracy (wobec 5,6% w roku poprzednim). Wśród przyjętych do pracy (169,6 tys. osób, tj. o 0,3% więcej niż w 2012 r.) 16,0% stanowiły osoby podejmujące pracę po raz pierwszy. Liczba zwolnień (143,9 tys.) była o 10,1% mniejsza niż w 2012 r. Największy udział wśród osób zwolnionych z pracy mieli zwolnieni w drodze wypowiedzenia umowy przez zakład pracy (16,4%).

Przeciętne wynagrodzenie

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (nie wliczając podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących, a także zatrudnionych za granicą) w województwie wielkopolskim w 2013 r. wyniosło 3515,31 zł i było o 118,06 zł (tj. o 3,5%) wyższe niż w 2012 r. W porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w kraju (3877,43 zł) było niższe o 362,12 zł, tj. o 9,3%.

W skali roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie wzrosło najbardziej w powiecie pilskim (o 8,5%), Lesznie (o 8,3%) i powiecie szamotulskim (o 7,1%). Jedynie w powiatach tureckim i wągrowieckim zanotowano niewielki spadek przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (odpowiednio o 0,6% i 0,3%). Najwyższe wynagrodzenie odnotowano w Poznaniu (4256,82 zł), powiecie szamotulskim (3821,96 zł), powiecie kolskim (3582,55 zł) oraz Koninie (3546,68 zł), a najniższe w powiatach: kępińskim (2456,46 zł), jarocińskim (2729,43 zł) i krotoszyńskim (2807,81 zł).

W 2013 r. najwyższe wynagrodzenie otrzymali zatrudnieni w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 78,5% wyższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (o 53,3% wyższe od średniej), górnictwo i wydobywanie (o 46,7% wyższe od średniej) oraz informacja i komunikacja

(o 44,3% wyższe od średniej). Najniższe wynagrodzenie utrzymało się w przedsiębiorstwach z sekcji zakwaterowanie i gastronomia (o 35,5% niższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie) oraz administrowanie i działalność wspierająca (o 31,4% niższe od średniej).

Bezrobocie

W 2013 r. w województwie wielkopolskim zaobserwowano spadek bezrobocia rejestrowanego. Według stanu na koniec grudnia 2013 r., rejestry powiatowych urzędów pracy obejmowały łącznie 144,8 tys. bezrobotnych, tj. o 3,1 tys. osób (o 2,1%) mniej niż przed rokiem. *W kraju liczba bezrobotnych wzrosła w skali roku średnio o 1,0%.*

Pomimo wahań stopy bezrobocia rejestrowanego w ciągu roku (wzrost w lutym 2013 r. do 10,8%, stopniowy spadek do 9,3% w październiku i ponowny wzrost w dwóch ostatnich miesiącach roku), ostatecznie w końcu grudnia osiągnęła ona poziom 9,6%, tj. o 0,2 p.proc. mniej niż przed rokiem. Stopa bezrobocia w województwie wielkopolskim pozostała najniższa w kraju. Relatywnie niski poziom wskaźnika odnotowano również w województwach: mazowieckim (11,1%), śląskim (11,3%) i małopolskim (11,5%), natomiast najwyższy zarejestrowano w województwie warmińsko-mazurskim (21,6%). *W kraju stopa bezrobocia była na poziomie zbliżonym do obserwowanego przed rokiem (13,4%).*

Natężenie bezrobocia nie jest jednakowe w całym województwie. Największe obserwuje się w północnej i wschodniej części województwa wielkopolskiego. Najwyższą stopę bezrobocia, podobnie jak w poprzednich latach, odnotowano w powiatach: wągrowieckim (20,9% wobec 22,2% w 2012 r.), konińskim (18,9% wobec 18,7%) i słupeckim (17,9% wobec 17,5%), a najniższą w Poznaniu (4,2%; podobnie jak przed rokiem), powiecie poznańskim (4,5% wobec 4,6%) oraz powiecie kępińskim (5,0% wobec 5,8%).

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych przeważają kobiety (55,1%). W odniesieniu do 2012 r. ich liczba zmniejszyła się o 1,8%, ale udział w ogólnej zbiorowości bezrobotnych był o 0,1 p.proc. większy. *W 2013 r. w Polsce kobiety stanowiły 51,0% wszystkich bezrobotnych, tj. o 0,4 p.proc. mniej niż przed rokiem.*

Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi zmalała w ciągu roku o 1,5%. Zmniejszyła się również liczebność bezrobotnych, którzy ukończyli naukę w okresie do 12 miesięcy od momentu rejestracji (o 10,6%) oraz uprzednio pracujących (o 1,7%). Wzrosła natomiast liczba bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż rok (o 11,3%) oraz bezrobotnych nieposiadających prawa do zasiłku (o 1,5%).

Zbiorowość bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2013 r. liczyła 131,7 tys. osób, tj. 90,9% ogółu bezrobotnych. W porównaniu z 2012 r. liczba bezrobotnych w wieku do 25. roku życia zmniejszyła się o 10,6%, a ich udział wśród ogółu bezrobotnych wyniósł 20,8% (wobec 22,7% przed rokiem). Liczba bezrobotnych powyżej 50. roku życia zwiększyła o 6,1%, a ich udział wzrósł z 20,4% do 22,1%. W województwie wielkopolskim liczba długotrwale bezrobotnych w skali roku wzrosła o 8,3%. Osoby, które w okresie ostatnich 2 lat pozostawały bez pracy łącznie ponad 12 miesięcy, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego, w końcu

grudnia 2013 r. stanowiły 47,1% wobec 42,6% w 2012 r. Odsetek bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych wyniósł 27,1% (w skali roku wzrost o 0,7 p.proc.), a bez doświadczenia zawodowego – 20,3% (spadek o 0,1 p.proc.).

Wśród bezrobotnych w 2013 r. najwięcej osób posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe (31,4%; w porównaniu z 2012 r. spadek o 0,3 p.proc.) oraz gimnazjalne i niższe (25,3%; wzrost o 0,2 p.proc.). Najmniej liczną grupą bezrobotnych były osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym; ich udział pozostał na poziomie zbliżonym do obserwowanego przed rokiem (9,5%).

Łączna liczba bezrobotnych nowo zarejestrowanych w 2013 r. wyniosła 212,6 tys. osób, tj. o 0,6% więcej niż w 2012 r. W tej liczbie 76,9% stanowili rejestrujący się po raz kolejny. W ciągu całego 2013 r. z ewidencji bezrobotnych prowadzonej przez powiatowe urzędy pracy wyłączono 215,7 tys. osób. Liczba ta była o 8,7% większa niż przed rokiem i o 3,1 tys. większa od liczby nowych zarejestrowań. Pracę podjęło 51,7% osób wykreślonych z ewidencji bezrobotnych. Wskaźnik określający płynność rynku pracy, czyli stosunek liczby bezrobotnych, którzy podjęli pracę w danym okresie do liczby nowo zarejestrowanych bezrobotnych, w 2013 r. wyniósł 52,5% i był o 7,1 p.proc. wyższy od wskaźnika zanotowanego przed rokiem.

W ramach pomocy bezrobotnym powiatowe urzędy pracy w 2013 r. przedstawiły łącznie ofertę 70,3 tys. wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, co dawało przeciętnie 5,9 tys. ofert na miesiąc (o 0,7 tys. więcej niż w roku poprzednim). Najwięcej propozycji zatrudnienia zgłoszono w październiku (6503 oferty) i w sierpniu (6467 ofert), a najmniej w grudniu (4096 ofert) i w listopadzie (4783 oferty). Na koniec grudnia 2013 r. dla 144,8 tys. bezrobotnych pozostały 3194 wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej, co oznacza, że na 1 ofertę przypadało średnio 45 osób, tj. o 28 mniej niż przed rokiem.

W 2013 r. wydatki Funduszu Pracy wyniosły 559,8 mln zł. Na wypłatę zasiłków dla bezrobotnych rozdysponowano 49,7% tej kwoty, tj. 278,2 mln zł. Na realizację programów promocji zatrudnienia samorządy powiatów wydały w sumie 251,0 mln zł, czyli 44,8% ogółu wydatków Funduszu Pracy. Z tej kwoty 85,6 mln zł (34,1%) przeznaczono na wypłatę stypendiów i składek na ubezpieczenia społeczne; 70,7 mln zł (28,2%) – na podjęcie działalności gospodarczej; 36,5 mln zł (14,6%) – na kształcenie młodocianych pracowników; 30,0 mln zł (11,9%) – na refundację kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy dla bezrobotnego; 9,8 mln zł (3,9%) – na roboty publiczne, a 8,2 mln zł (3,3%) – na pokrycie kosztów szkoleń. W ogólnej kwocie wydatków Funduszu Pracy rozdysponowanych w 2013 r. 14,3% dotyczyło bezrobotnych do 25. roku życia, a 6,1% – osób powyżej 50. roku życia.

Warunki pracy

W 2013 r. w województwie wielkopolskim w wypadkach przy pracy poszkodowanych zostało 11109 osób (wobec 11296 osób w 2012 r.), w tym 27 osób w wypadkach śmiertelnych, 54 osoby – w wypadkach ciężkich, a 11028 osób – w wypadkach lekkich. Poszkodowani w wypadkach przy pracy w 2013 r. w województwie wielkopolskim stanowili 12,6% ogółu takich osób w kraju (przed rokiem 12,4%). Wskaźnik wypadkowości (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) obniżył się

z 9,72 w 2012 r. do 9,49 w 2013 r. (*w kraju 7,54 wobec 7,78 przed rokiem*). Najniższym wskaźnikiem wypadkowości charakteryzował się powiat kaliski (6,91) oraz jarociński (6,95), natomiast najwyższym – powiat rawicki (15,19).

Spośród wszystkich poszkodowanych w wypadkach przy pracy 76,5% pracowało w sektorze prywatnym. Najwięcej odnotowano ich w przemyśle (5163 osób, tj. 46,5% ogółu poszkodowanych), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (1398 osób, tj. 12,6%) oraz opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (987 osób, tj. 8,9%). W wypadkach przy pracy najczęściej poszkodowani byli mężczyźni (65,5% ogółu poszkodowanych, tj. o 3,3 p.proc. mniej niż w 2012 r.).

W 2013 r. najczęstszymi wydarzeniami powodującymi wypadki przy pracy były: zderzenia z nieruchomym obiektem lub uderzenia w niego (2575 poszkodowanych, tj. 23,2%), kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim lub chropowatym (2474 poszkodowanych, tj. 22,3%) oraz uderzenia przez obiekt w ruchu (2209 poszkodowanych, czyli 19,9%).

Głównymi przyczynami wypadków przy pracy w 2013 r. były: nieprawidłowe zachowania pracownika (59,7% ogółu przyczyn), niewłaściwy stan czynnika materialnego (7,9%), niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym lub jego brak (6,6%) oraz niewłaściwe samowolne zachowanie pracownika (6,1%).

W 2013 r. z tytułu wypadków przy pracy oraz chorób zawodowych wypłacono łącznie 4332 odszkodowania, w tym 4213 świadczeń z tytułu wypadków przy pracy (*w kraju odpowiednio 28454 i 27158*). Liczba wypłaconych odszkodowań była o 720 (tj. o 19,9%) większa niż przed rokiem (*w kraju o 17,7% większa*). Łączny koszt świadczeń wypłaconych w 2013 r. z tytułu wypadków przy pracy oraz chorób zawodowych wyniósł 13453,3 tys. zł, w tym z tytułu wypadków przy pracy – 12536,4 tys. zł (*w kraju odpowiednio 101003,7 tys. zł i 91150,5 tys. zł*). Średni koszt jednego świadczenia kształtował się na poziomie 3106 zł i był o 308 zł wyższy od notowanego w 2012 r. (*w kraju wyniósł on 3550 zł, tj. o 146 zł więcej niż przed rokiem*). Największą liczbę świadczeń (2257), o łącznej wartości 6645,1 tys. zł, wypłacono w sekcji przetwórstwo przemysłowe, a koszt jednego świadczenia wyniósł w niej 2944 zł (*w kraju na tę sekcję przypadało 12515 odszkodowań; przy średniej 3254 zł na jedno świadczenie*).

W 2013 r. w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia pracowało 63,4 tys. osób (w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9), tj. o 6,0% więcej niż przed rokiem (*w kraju 497,0 tys. osób, tj. o 1,9% mniej niż w 2012 r.*). Zagrożenia związane ze środowiskiem pracy (szkodliwe substancje chemiczne, pyły przemysłowe, hałas, wibracja, gorący lub zimny mikroklimat itp.) stanowiły 60,4% ogólnej liczby zagrożeń wobec 61,6% w 2012 r. (*w kraju 58,1% wobec 57,9% przed rokiem*). Na działanie czynników związanych z uciążliwością pracy (praca w wymuszonej pozycji ciała lub wymagająca dużego wysiłku fizycznego, przy niedostatecznie oświetlonym stanowisku pracy) było narażonych 24,8% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia wobec 24,2% przed rokiem (*w kraju odpowiednio 28,4% wobec 28,7%*). Czynniki mechaniczne, związane z maszynami szczególnie niebezpiecznymi, stanowiły zagrożenie dla 14,8% zatrudnionych w takich warunkach w województwie wielkopolskim (14,2% w 2012 r.), podczas gdy *w kraju dla 13,6% (13,4% przed rokiem)*.

Ryc. 1. PODZIAŁ TERYTORIALNY WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

TERRITORIAL DIVISION OF WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP IN 2013

As of 31 XII

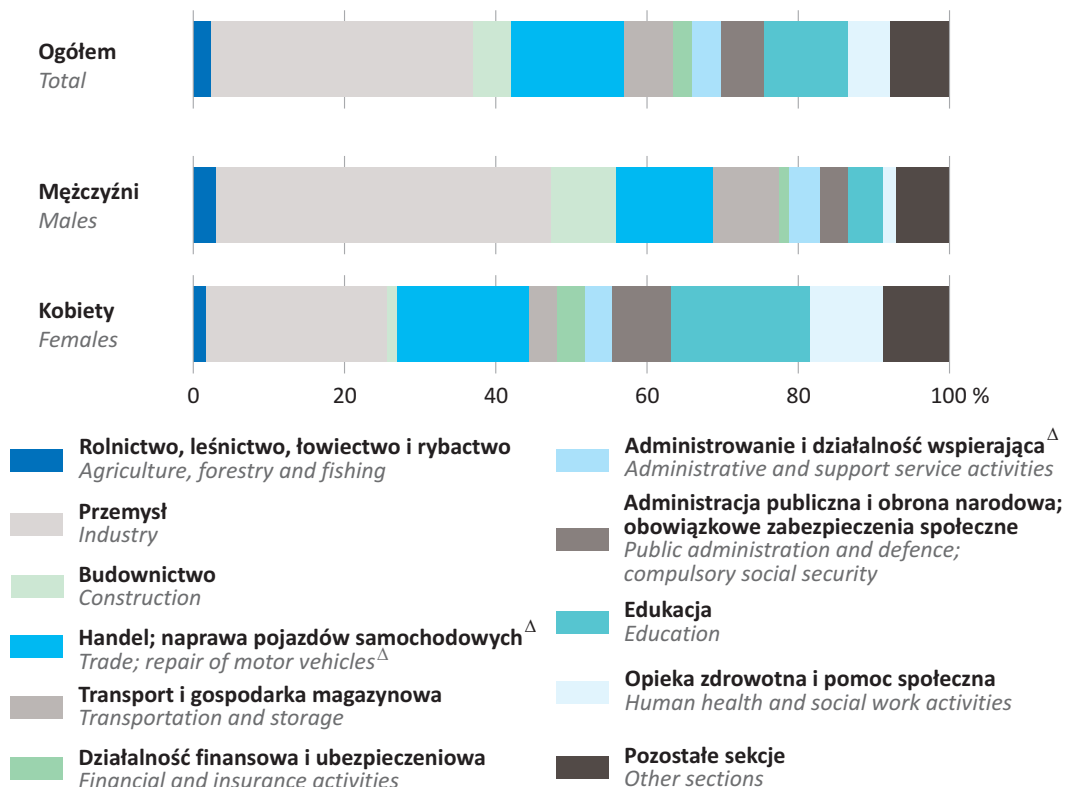

Ryc. 2. PRACUJĄCY^a WEDŁUG PŁCI I SEKCJI PKD W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS^a BY SEX AND NACE SECTIONS IN 2013

As of 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

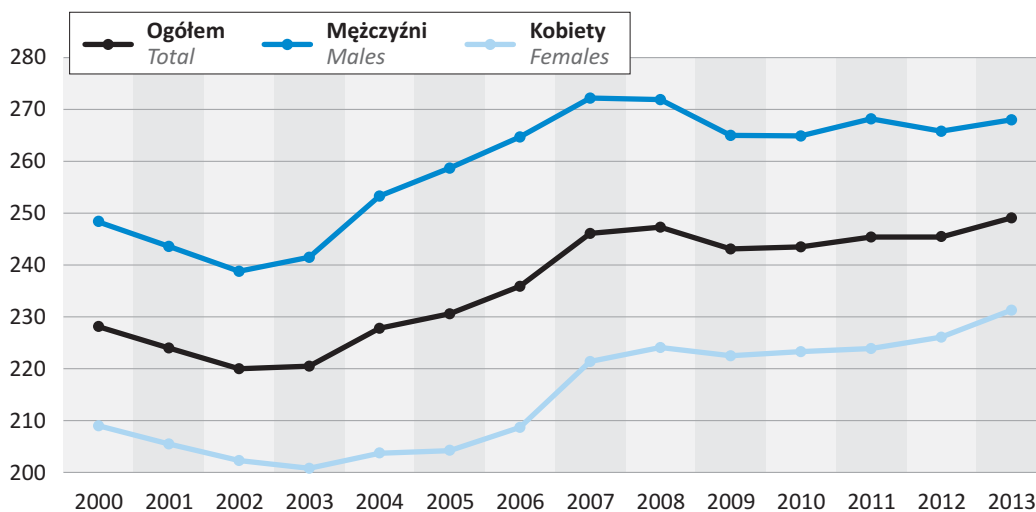
^a By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed on private farms in agriculture.

Ryc. 3. PRACUJĄCY^a NA 1000 LUDNOŚCI W LATACH 2000–2013

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS^a PER 1000 POPULATION IN 2000–2013

As of 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

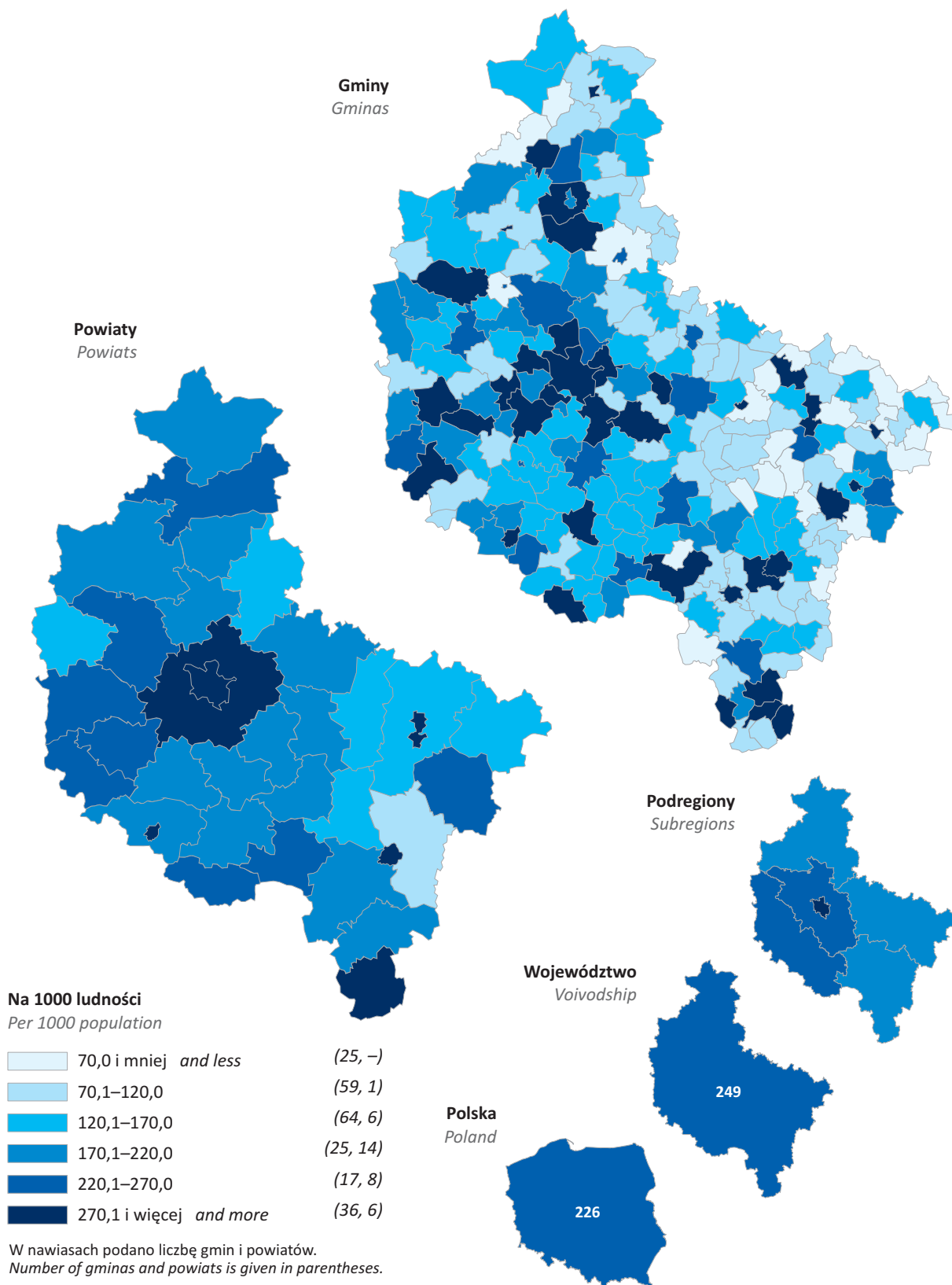
^a By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed on private farms in agriculture.

Ryc. 4. PRACUJĄCY^a WEDŁUG GMIN, POWIATÓW I PODREGIONÓW W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS^a BY GMINAS, POWIATS AND SUBREGIONS IN 2013

As of 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

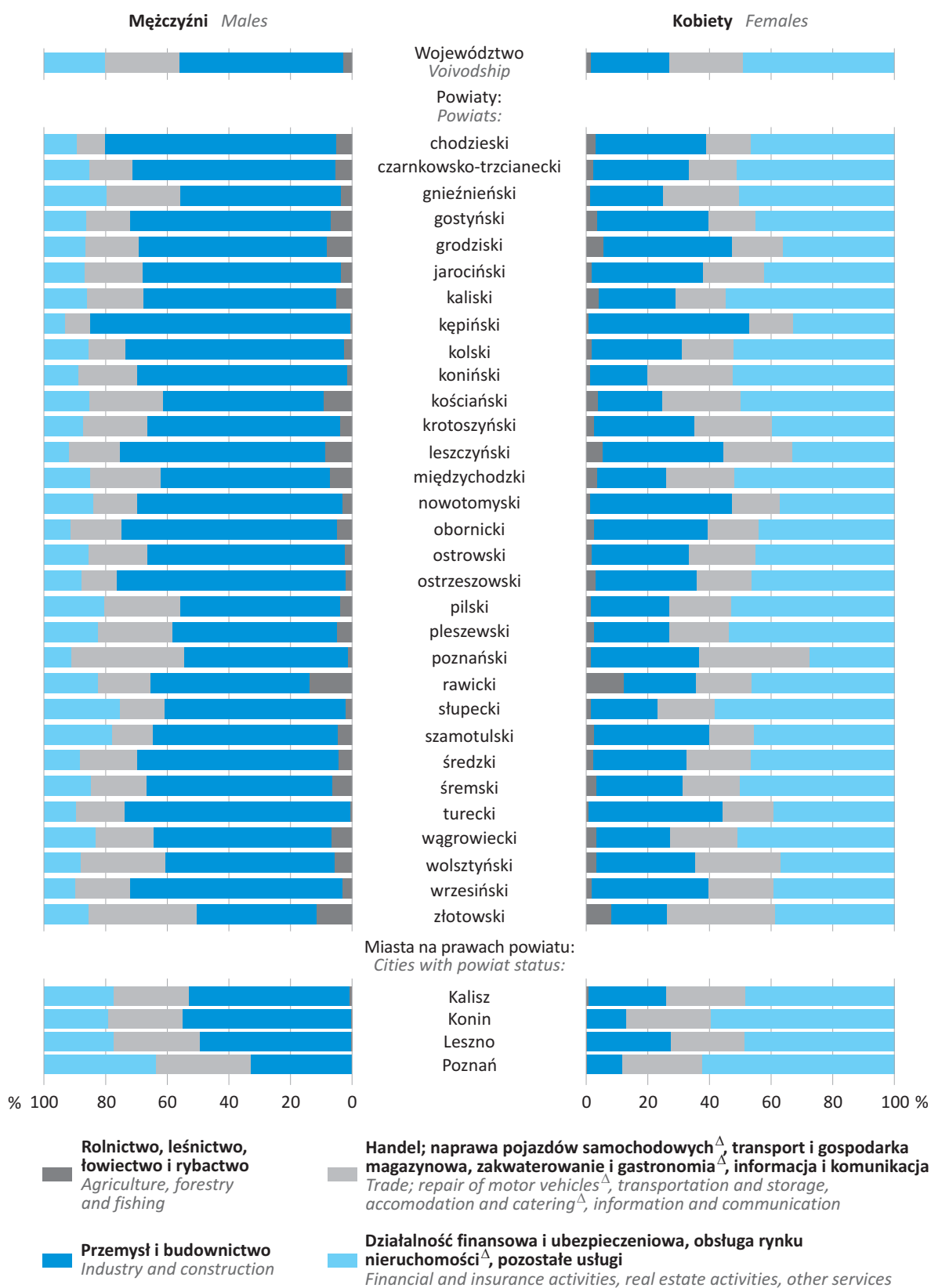
^a By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed on private farms in agriculture.

Ryc. 5. PRACUJĄCY^a W POWIATACH WEDŁUG PŁCI I SEKCJI PKD W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS^a IN POWIATS BY SEX AND NACE SECTIONS IN 2013

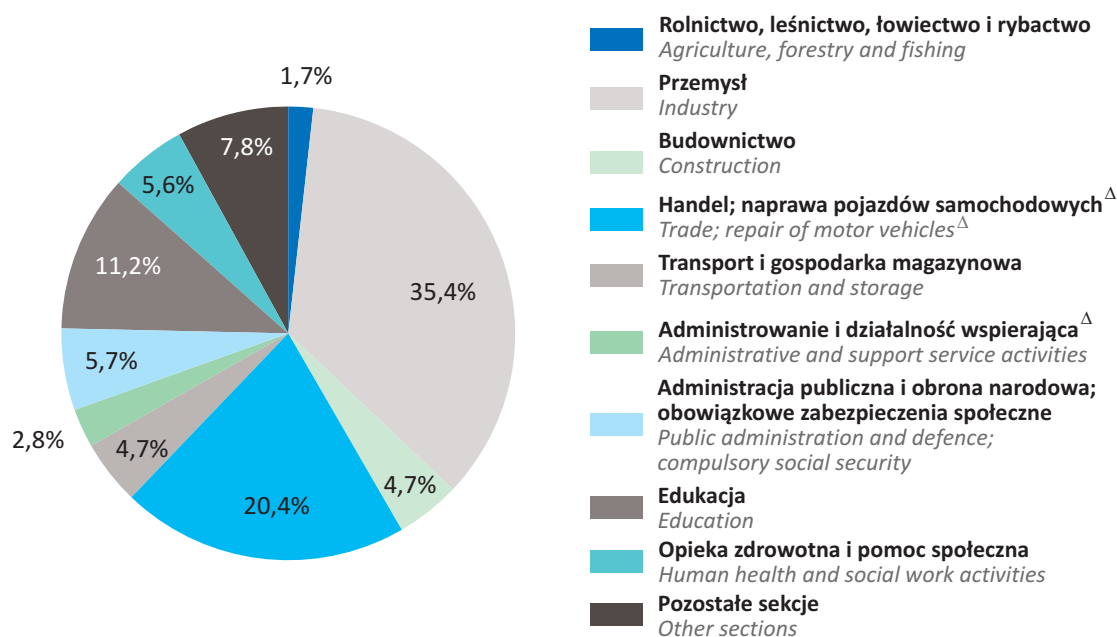
As of 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

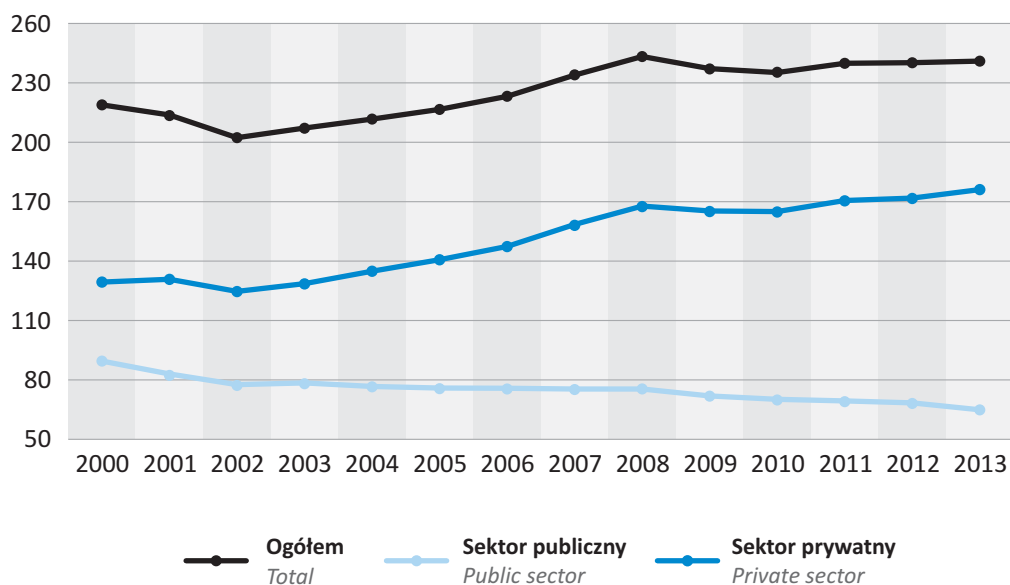
^a By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed on private farms in agriculture.

Ryc. 6. PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE^a WEDŁUG SEKCJI PKD W 2013 R.
AVERAGE PAID EMPLOYMENT^a BY NACE SECTIONS IN 2013

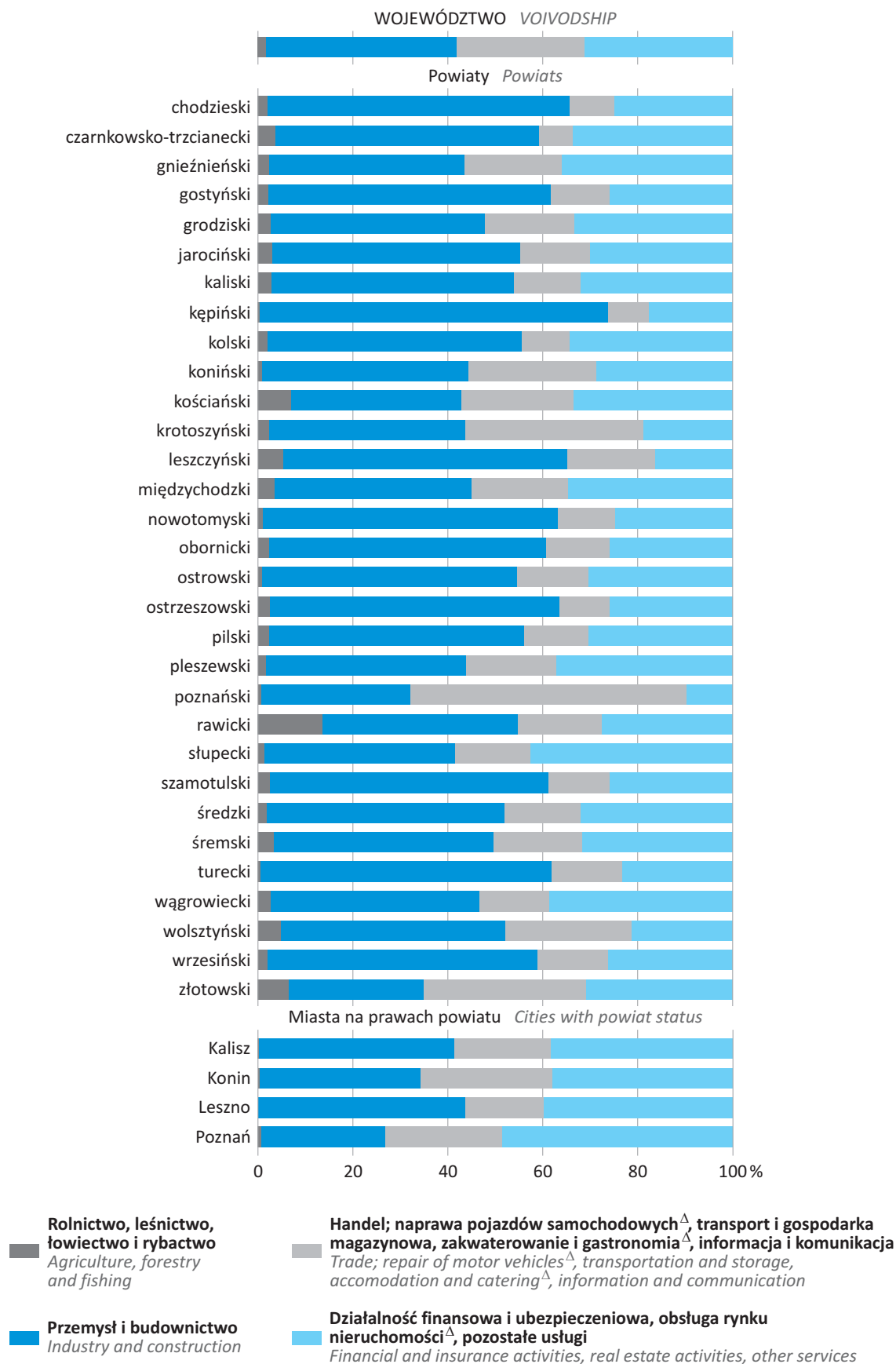
^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz zatrudnionych za granicą.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed abroad.

Ryc. 7. PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE^a NA 1000 LUDNOŚCI W LATACH 2000–2013
AVERAGE PAID EMPLOYMENT^a PER 1000 POPULATION IN 2000–2013

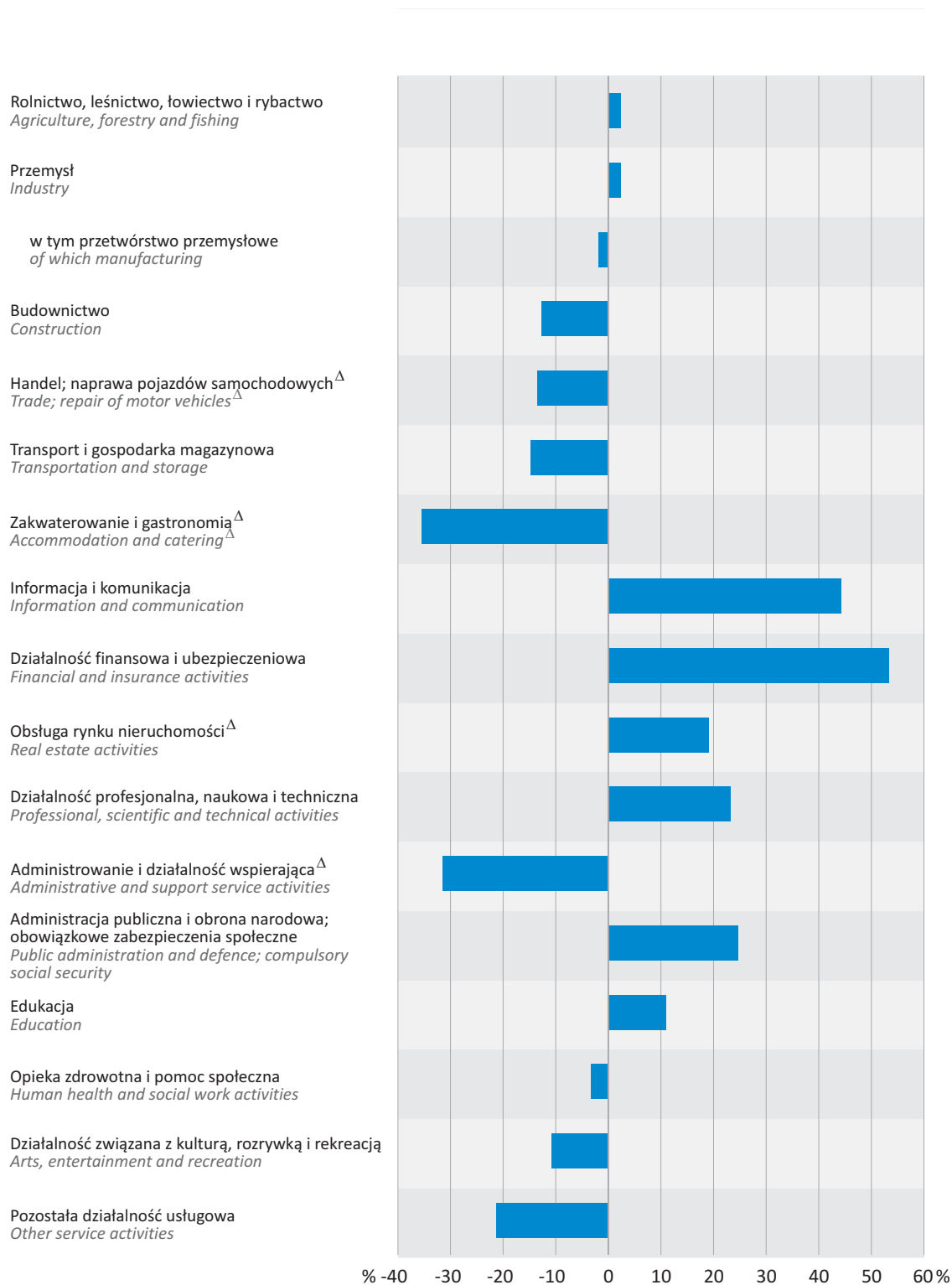
^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz zatrudnionych za granicą.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed abroad.

Ryc. 8. PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE^a W POWIATACH WEDŁUG SEKCJI PKD W 2013 R.
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT^a IN POWIATS BY NACE SECTIONS IN 2013

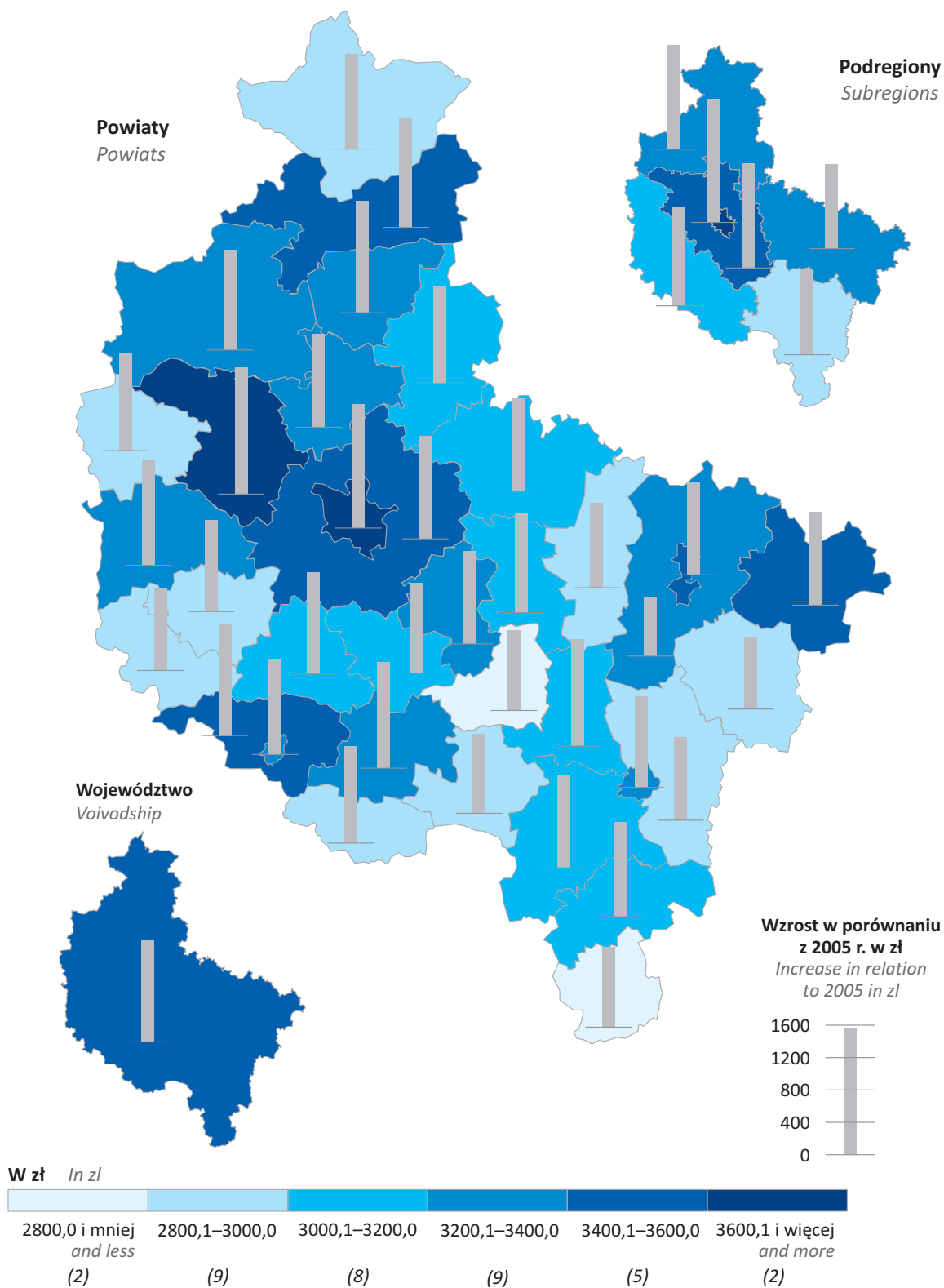
^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 oraz zatrudnionych za granicą.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons as well as persons employed abroad.

Ryc. 9. **ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO W SEKCJACH PKD OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W GOSPODARCE NARODOWEJ^a W 2013 R.**
RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN NACE SECTIONS FROM THE AVERAGE WAGES AND SALARIES IN THE NATIONAL ECONOMY^a IN 2013

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

Ryc. 10. PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a WEDŁUG POWIATÓW I PODREGIONÓW W 2013 R.
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES^a BY POWIATS AND SUBREGIONS IN 2013

W nawiasach podano liczbę powiatów.
 Number of powiats is given in parentheses.

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

Ryc. 11. RELACJA PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO^a W POWIATACH DO PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA^a W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM W 2013 R.
RELATION OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES^a IN POWIATS TO AVERAGE WAGES AND SALARIES^a IN WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP IN 2013

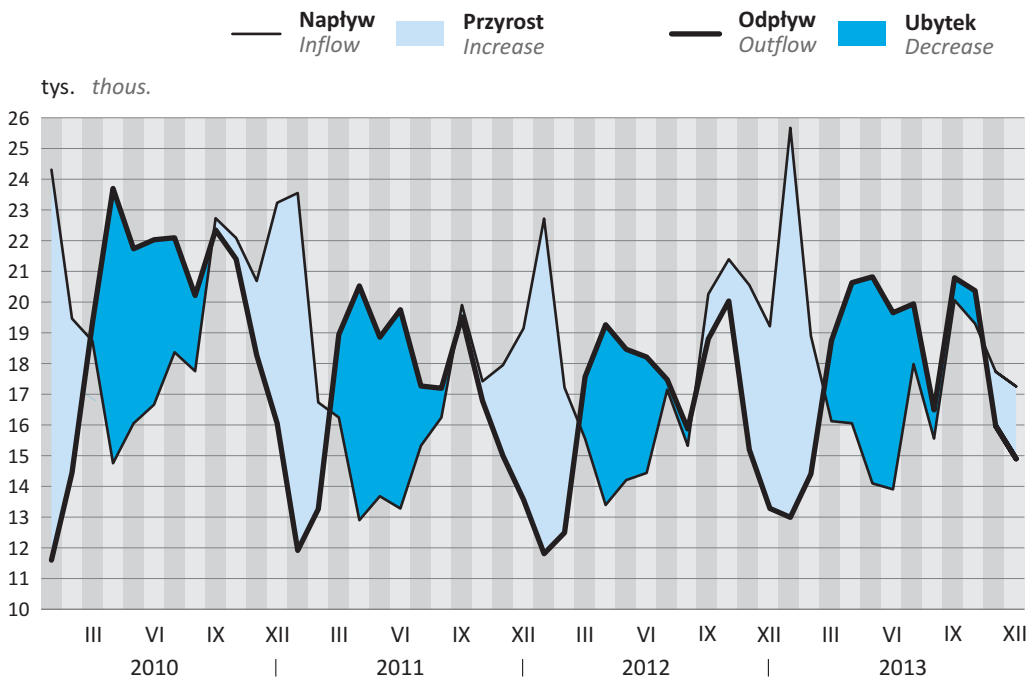
^a Dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9.
^a Concern monthly gross wages and salaries; excluding economic entities employing up to 9 persons.

Ryc. 12. **NAPŁYW I ODPIYW BEZROBOTNYCH W LATACH 2010–2013**

W miesiącu sprawozdawczym

INFLOW TO AND OUTFLOW FROM UNEMPLOYMENT IN 2010–2013

In reporting month

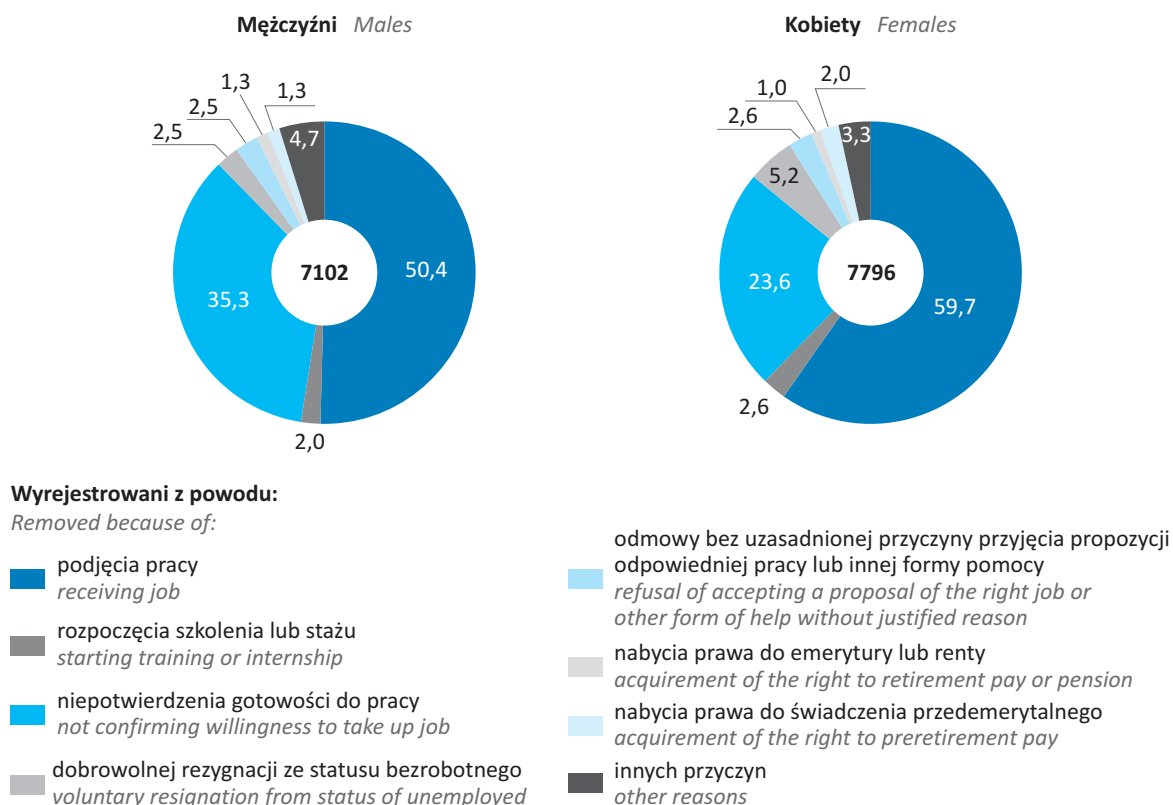

Ryc. 13. **STRUKTURA BEZROBOTNYCH WYREJESTROWANYCH Z EWIDENCJI POWIATOWYCH URZĘDÓW PRACY WEDŁUG PRZYCZYŃ W 2013 R.**

Stan w grudniu

STRUCTURE OF UNEMPLOYED PERSONS REMOVED FROM UNEMPLOYMENT ROLLS BY REASONS IN 2013

In December

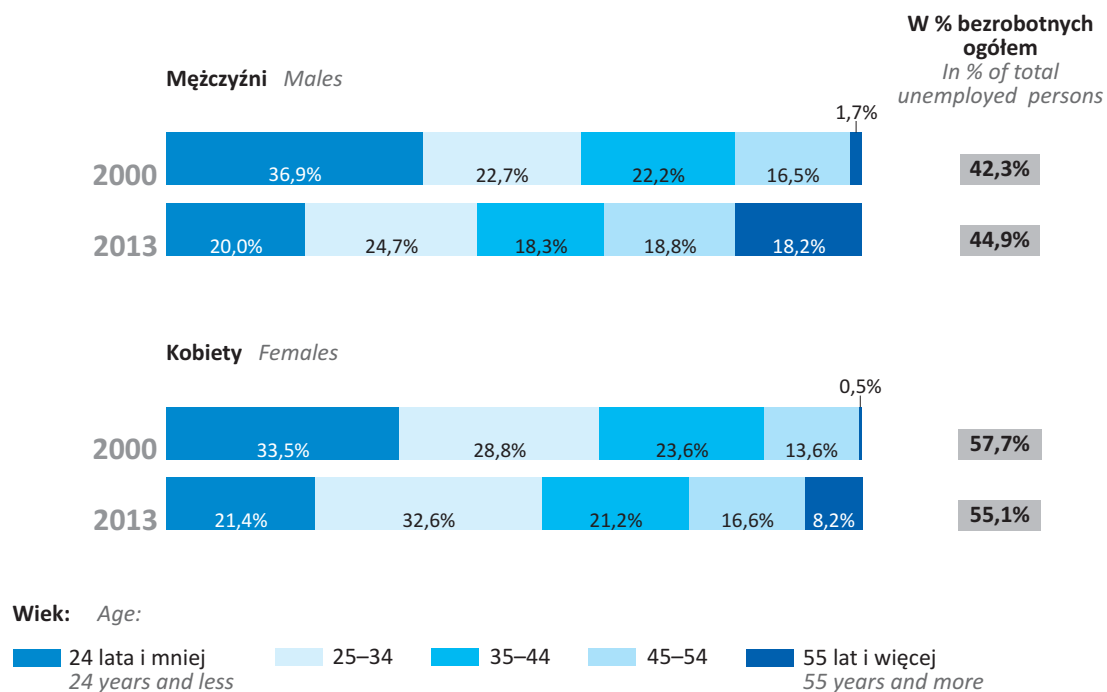

Ryc. 14. **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG PŁCI I WIEKU**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY SEX AND AGE

As of 31 XII

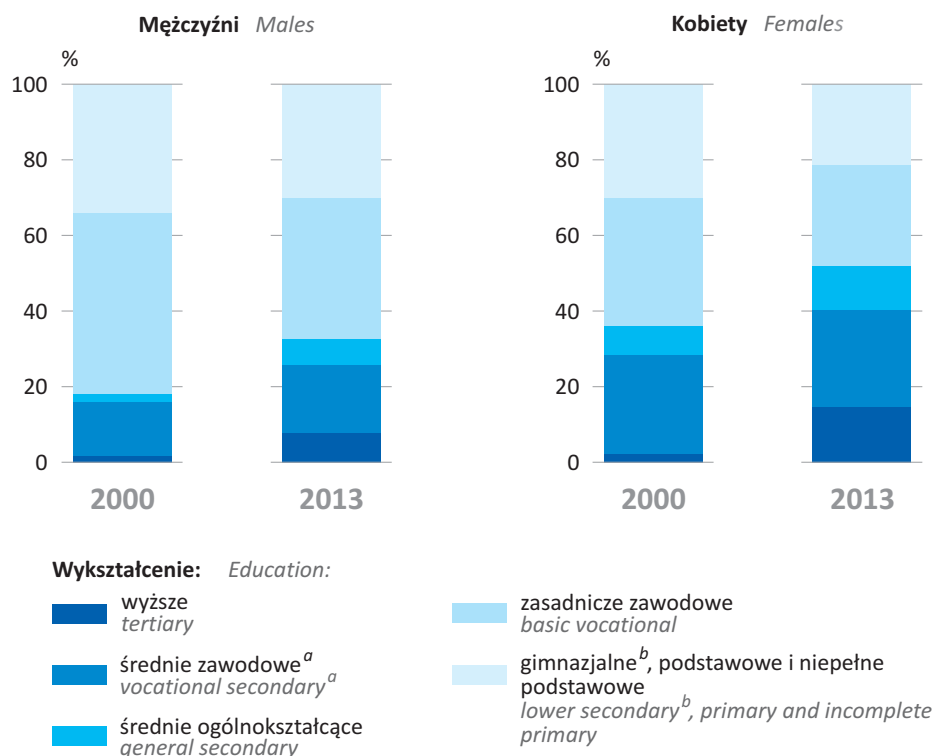

Ryc. 15. **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY SEX AND EDUCATIONAL LEVEL

As of 31 XII

^a Łącznie z policealnym. ^b Od 2002 r. gimnazjalne i niższe.

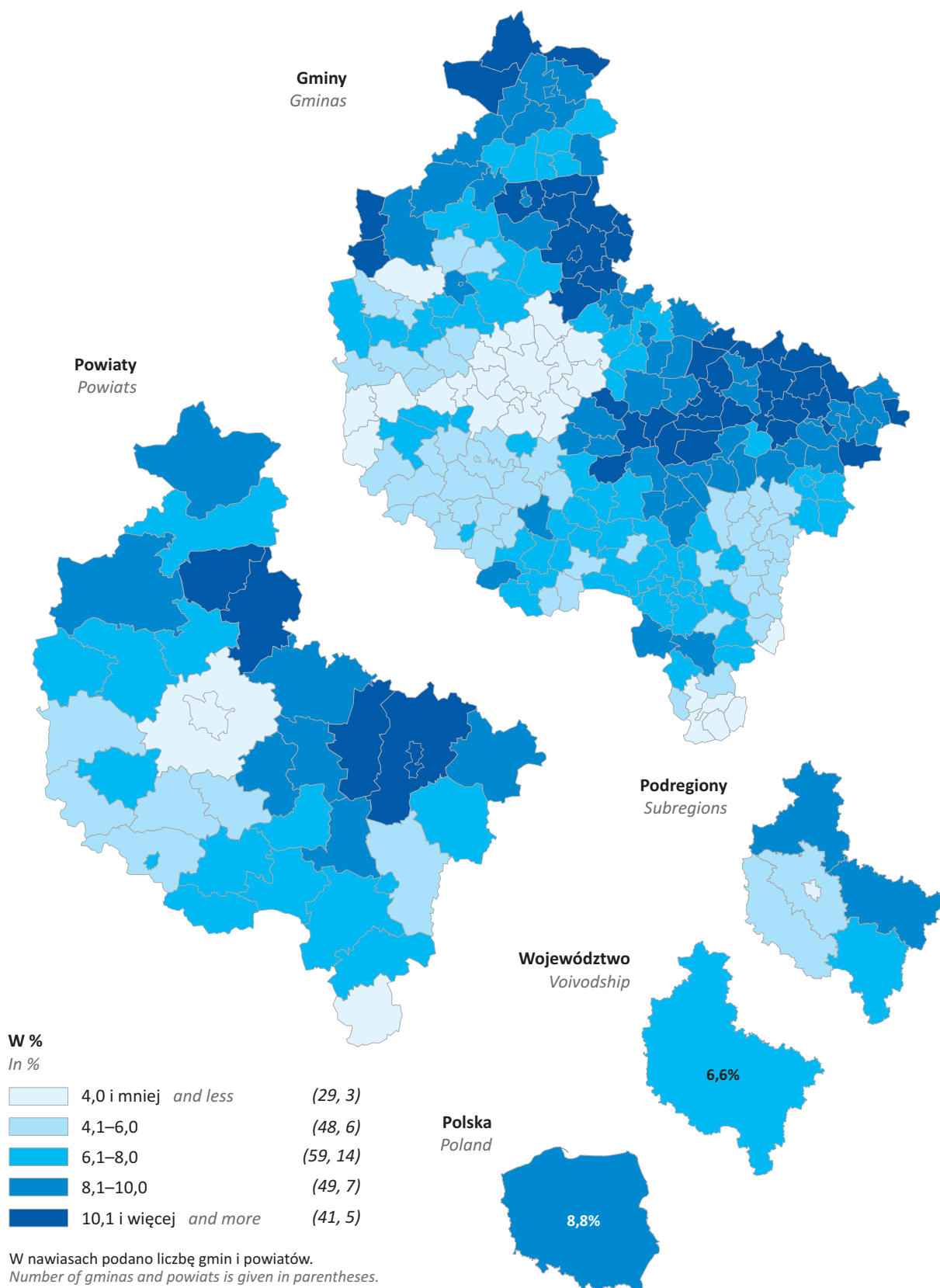
^a Including post-secondary education. ^b Since 2002 lower secondary and lower.

Ryc. 16. **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI W % LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM^a WEDŁUG GMIN, POWIATÓW I PODREGIONÓW W 2013 R.**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS IN % OF WORKING AGE^a POPULATION BY GMINAS, POWIATS AND SUBREGIONS IN 2013

As of 31 XII

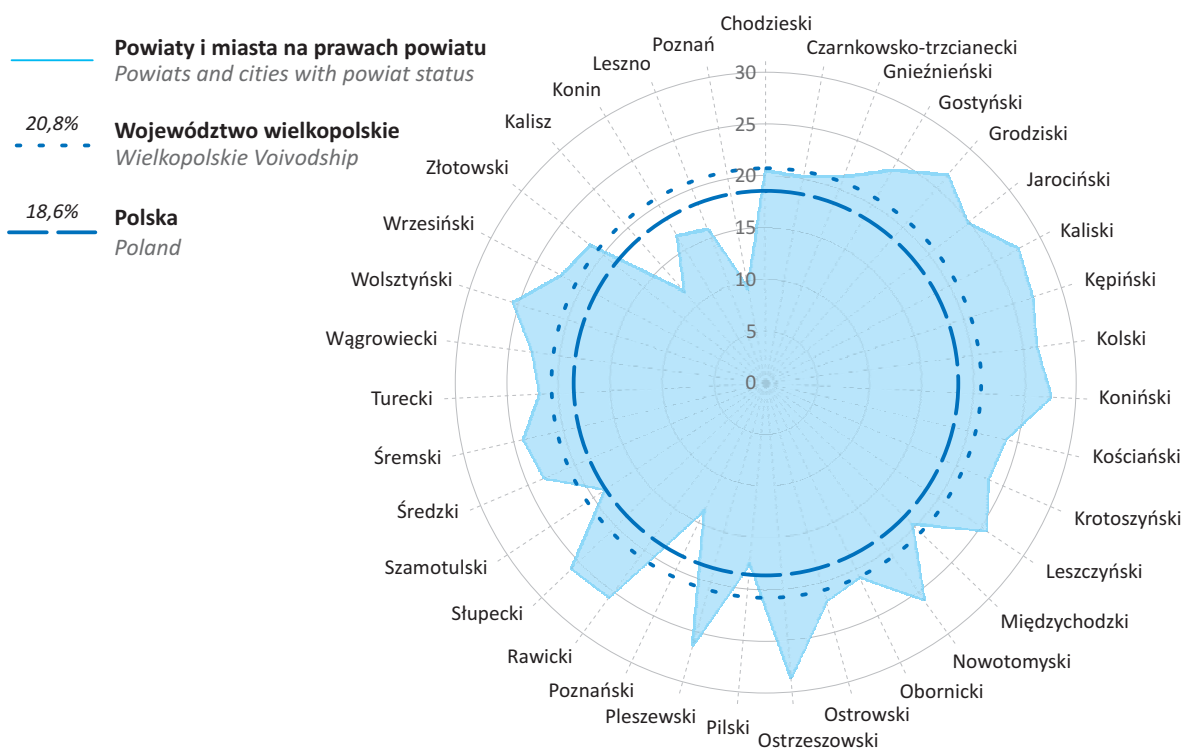
^a Mężczyźni w wieku 18–64 lata, kobiety 18–59 lat.
^a Males aged 18–64, females aged 18–59.

Ryc. 17. **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI W WIEKU 24 LATA I MNIEJ W % BEZROBOTNYCH OGÓŁEM WEDŁUG POWIATÓW W 2013 R.**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AT AGE 24 YEARS AND LESS IN % OF TOTAL UNEMPLOYED PERSONS BY POWIATS IN 2013

As of 31 XII

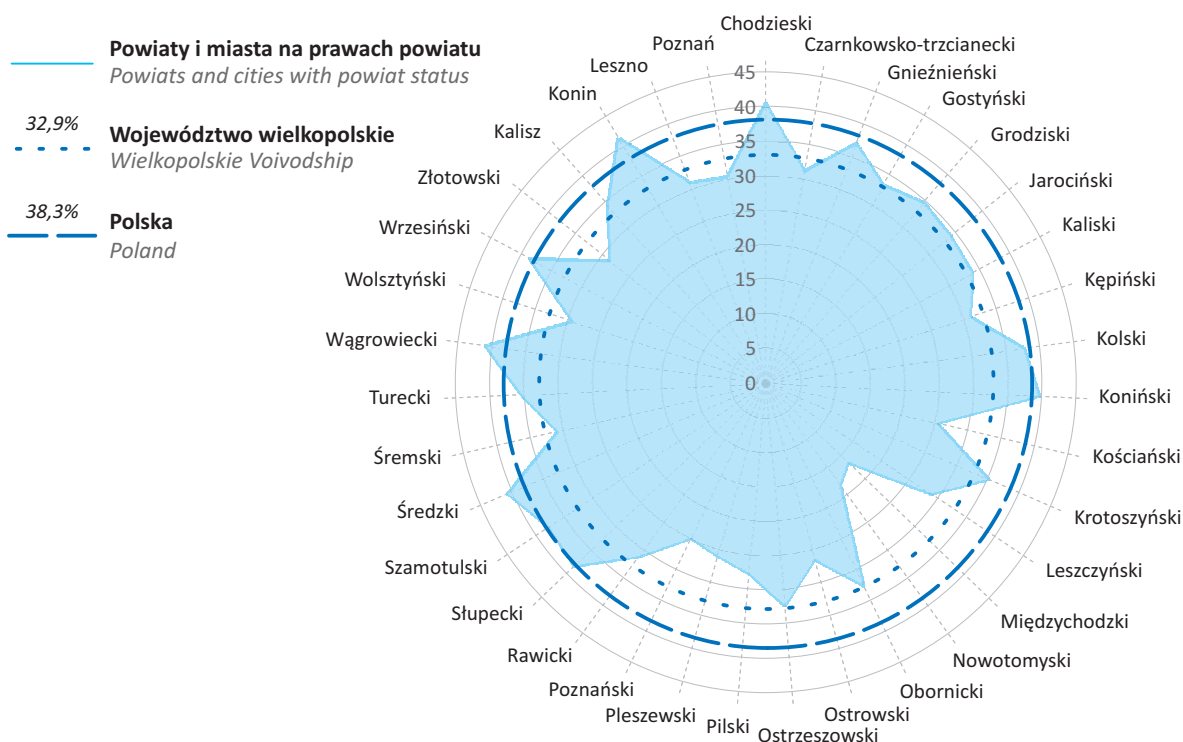

Ryc. 18. **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI POZOSTAJĄCY BEZ PRACY DŁUŻEJ NIŻ 1 ROK W % BEZROBOTNYCH OGÓŁEM WEDŁUG POWIATÓW W 2013 R.**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS OUT OF JOB FOR PERIOD LONGER THAN YEAR IN % OF TOTAL UNEMPLOYED PERSONS BY POWIATS IN 2013

As of 31 XII

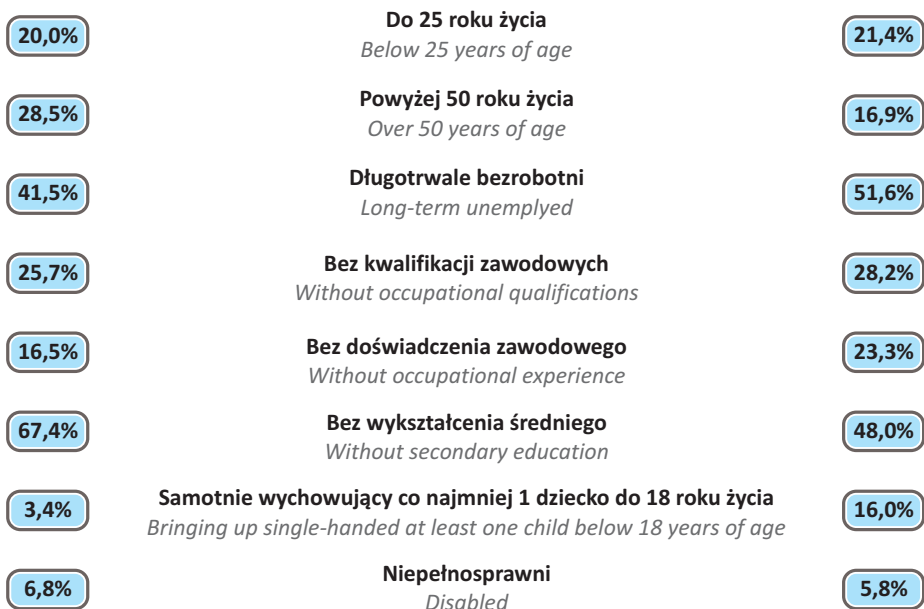
Ryc. 19. **WYBRANE KATEGORIE BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH, BĘDĄCYCH W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY W % BEZROBOTNYCH OGÓŁEM W 2013 R.**

Stan w dniu 31 XII

SELECTED CATEGORIES OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS WITH A SPECIFIC SITUATION ON THE LABOUR MARKET IN % OF TOTAL UNEMPLOYED PERSONS IN 2013
As of 31 XII

Mężczyźni Males

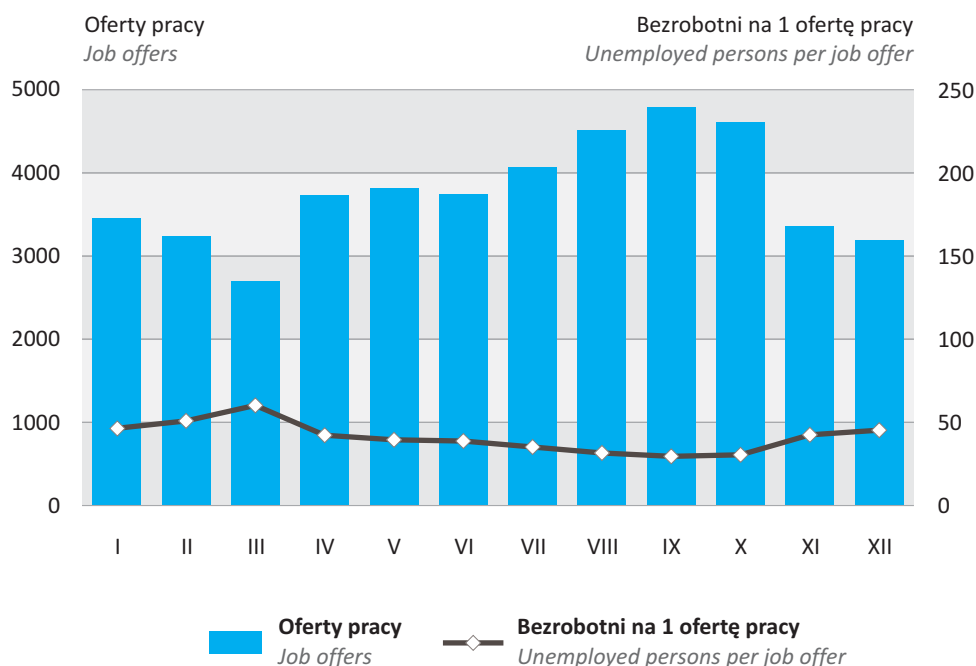
Kobiety Females

Ryc. 20. **OFERTY PRACY ORAZ BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI NA 1 OFERTĘ PRACY W 2013 R.**

Stan w końcu miesiąca

JOB OFFERS AND REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS PER A JOB OFFER IN 2013
As of the end of month

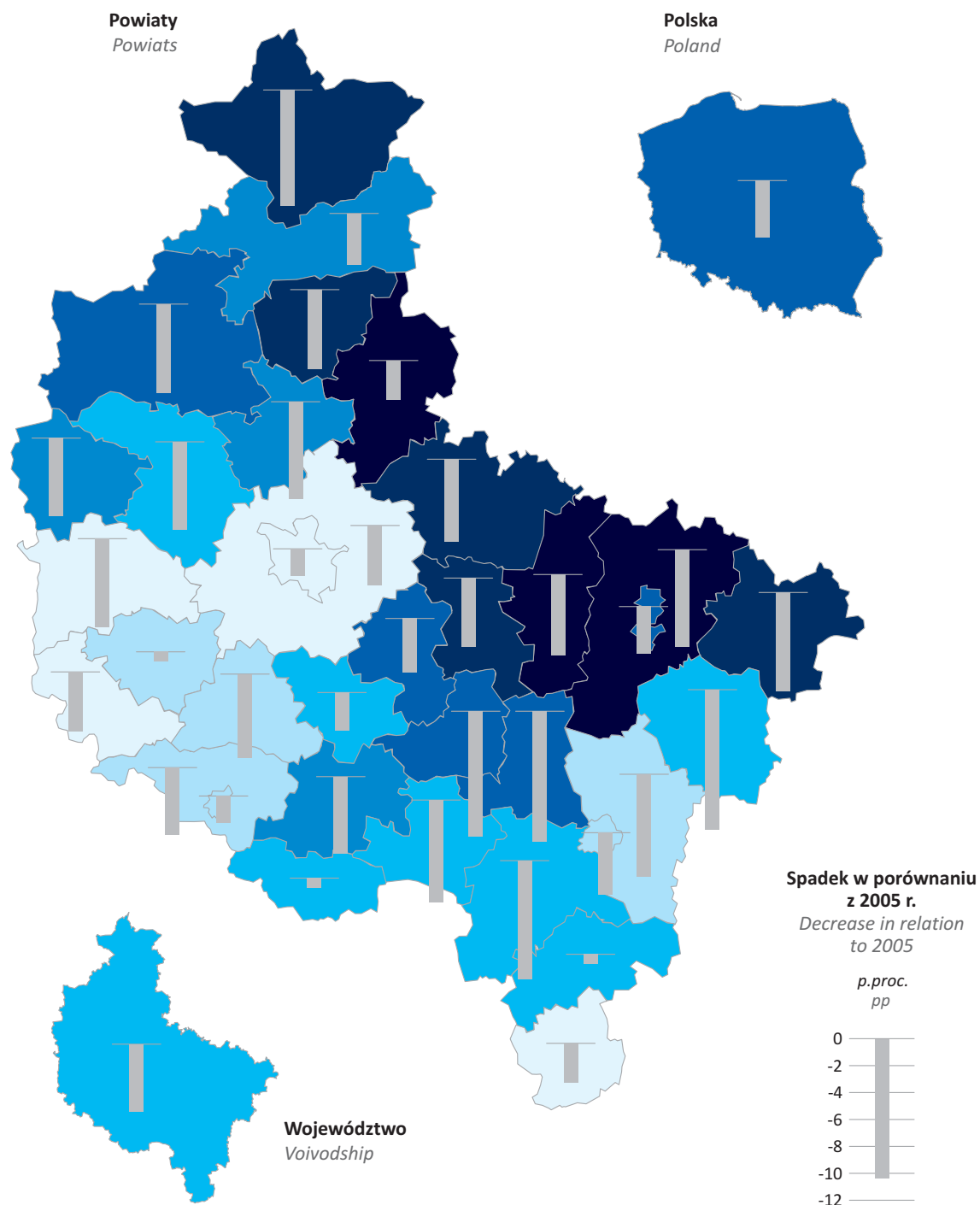

Ryc. 21. **STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG POWIATÓW W 2013 R.**

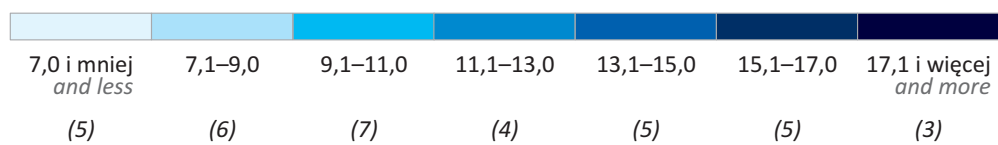
Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYMENT RATE BY POWIATS IN 2013

As of 31 XII

W %
In %

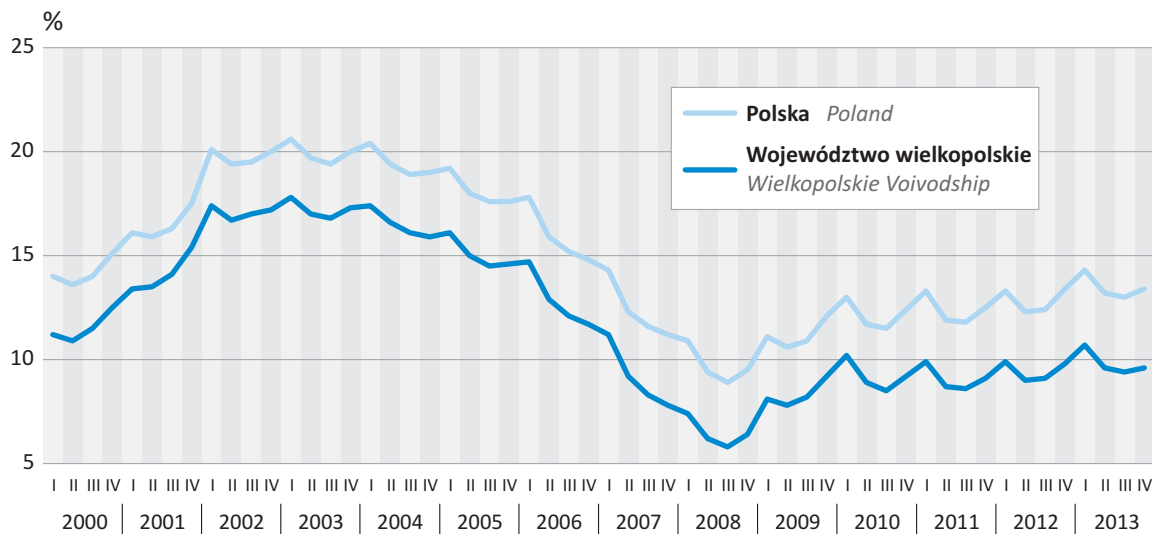
W nawiasach podano liczbę powiatów.
Number of powiats is given in parentheses.

Ryc. 22. **STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W LATACH 2000–2013**

Stan w końcu kwartału

REGISTERED UNEMPLOYMENT RATE IN 2000–2013

As of the end of quarter

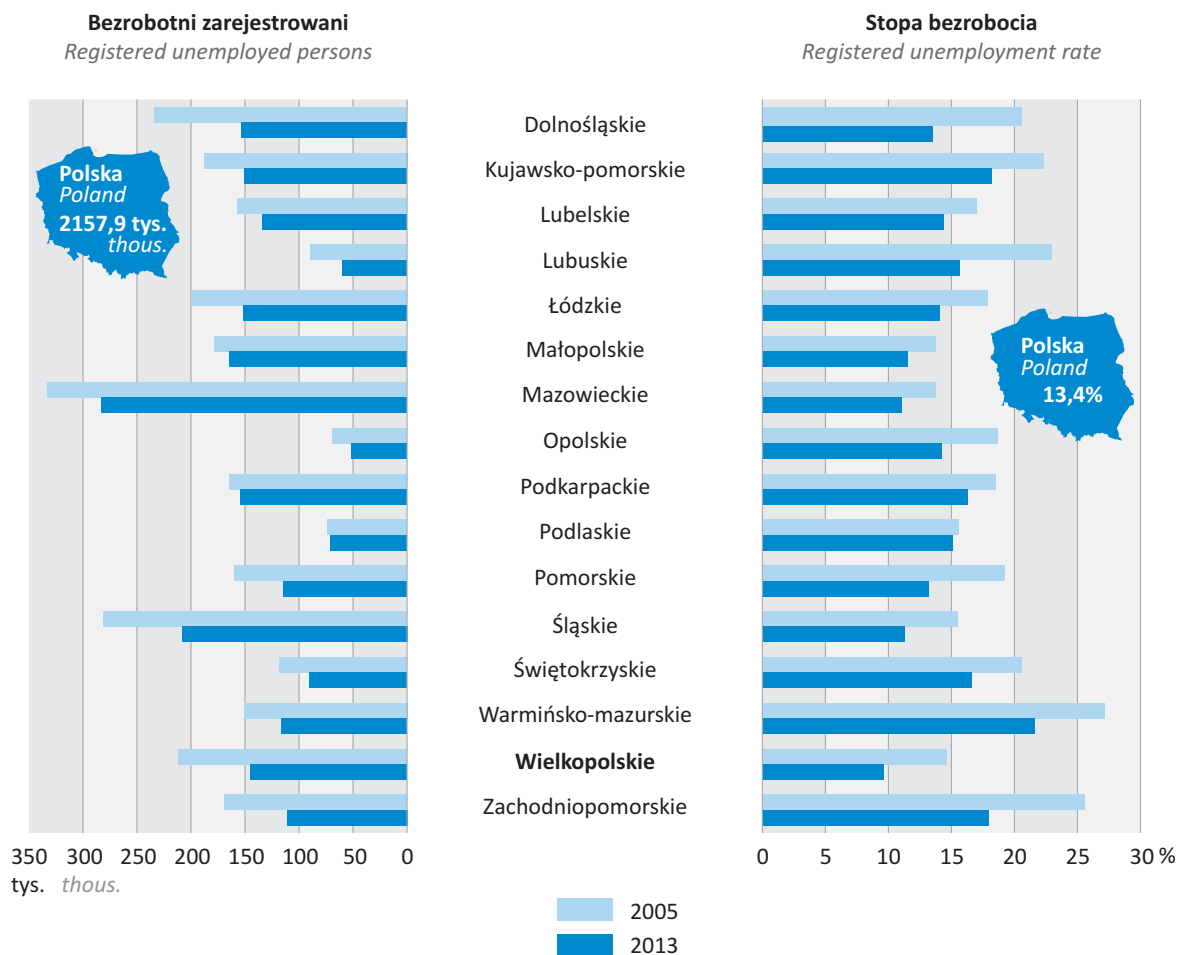

Ryc. 23. **BEZROBOCIE REJESTROWANE WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

Stan w dniu 31 XII

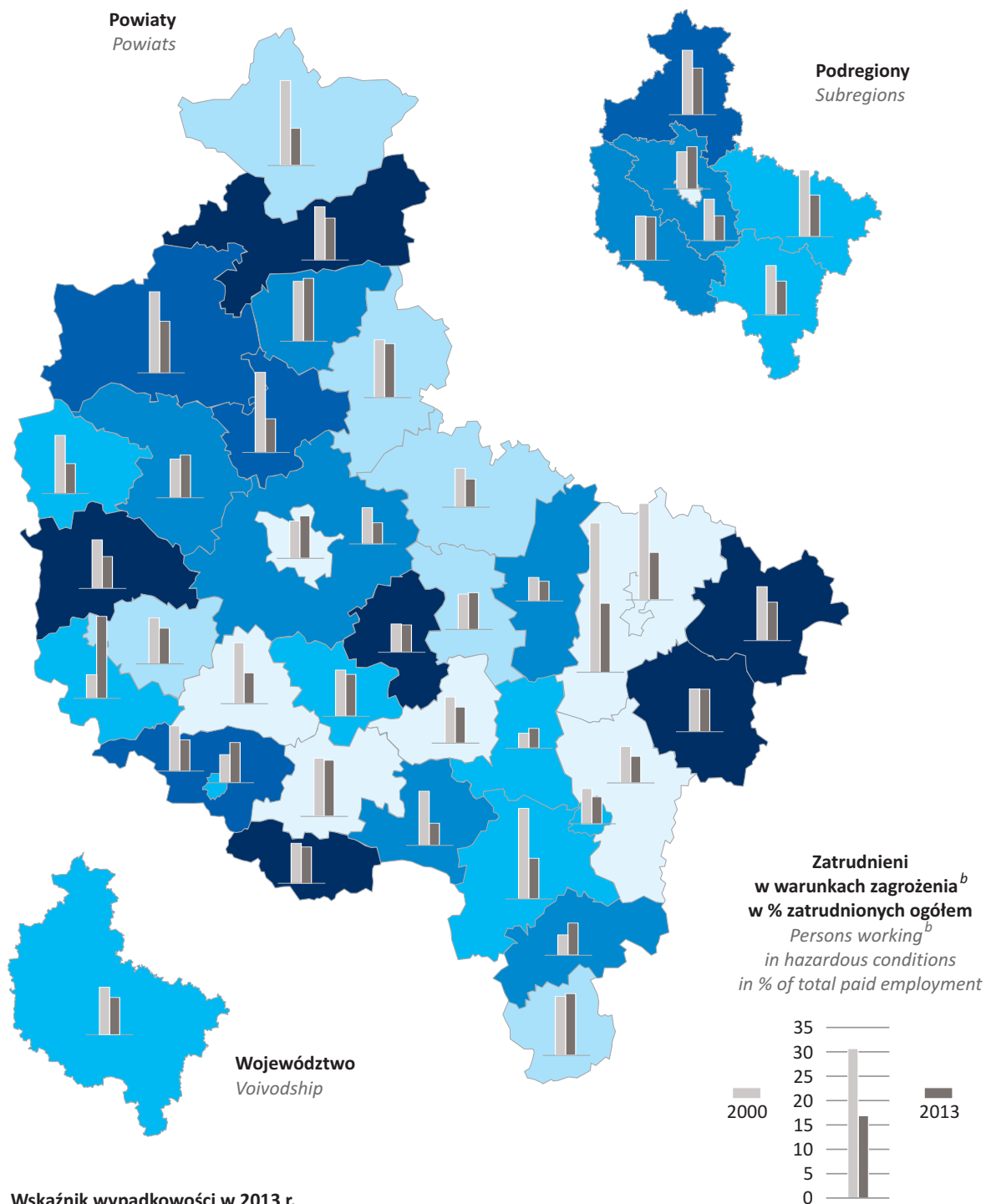
REGISTERED UNEMPLOYMENT BY VOIVODSHIPS

As of 31 XII

Ryc. 24. **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a ORAZ ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA WEDŁUG POWIATÓW I PODREGIONÓW**

PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a AND PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS BY POWIATS AND SUBREGIONS

W nawiasach podano liczbę powiatów.
Number of powiats is given in parentheses.

^a Bez wypadków w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. ^b Stan w dniu 31 XII; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9.

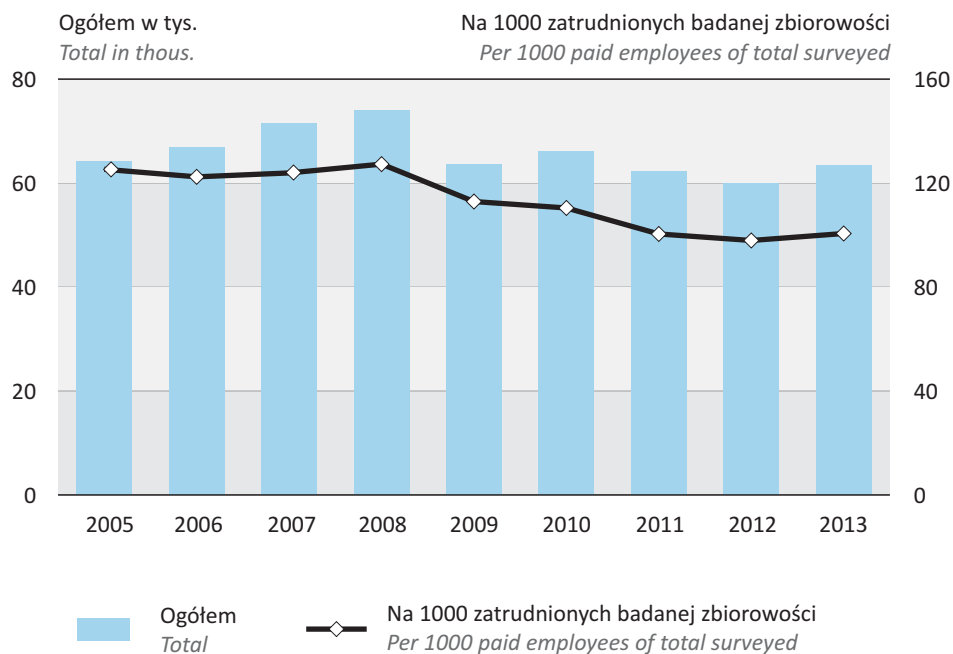
^a Excluding accidents in private farms in agriculture. ^b As of 31 XII; data concern entities employing more than 9 persons.

Ryc. 25. **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA W LATACH 2005–2012**

Stan w dniu 31 XII

PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS IN 2005–2012

As of 31 XII

Ryc. 26. **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG STAŻU PRACY**

PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK BY WORK SENIORITY

